Lelystad

Omgevingsvisie Lelystad 2040
Lelystad, februari 2021
www.lelystad.nl

OMGEVINGSVISIE LELYSTAD 2040

STERKE STAD IN DE REGIO
HOOFDSTAD VAN DE NIEUWE NATUUR



COLOFON

De omgevingsvisie is nadrukkelijk een uitnodiging aan andere partijen om samen te werken aan de toekomst van de stad. Juist daarom is de omgevingsvisie samen met de bewoners en de organisaties in de stad ontwikkeld. Dank gaat uit naar iedereen die heeft deelgenomen aan de verschillende werksessies.

Ambtelijk kernteam: Natascha Krömer en Gerry Asselman (trekkers), Frank Andriessen, Wichert Akster, Anton Maris, Carola Meulenbroek, Robert-Jan Moorman, Fred Nilsen, Marieke de Rijk, Manou Roomer, Linda Seikritt, Margriet van de Velde, Guido Vermeer en Tjoukje Wijnstra.

gemeente Lelystad

Omgevingsvisie Lelystad 2040
februari 2021

Stadhuisplein 2
8232 ZX Lelystad
Postbus 91
8200AB Lelystad

MUST
Sebastian van Berkel
Roelof Koudenburg
In opdracht van en in samenwerking met gemeente Lelystad.

MUST

OMGEVINGSVISIE LELYSTAD 2040

STERKE STAD IN DE REGIO
HOOFDSTAD VAN DE NIEUWE NATUUR



Lelystad zegt...

Ik werd destijds op kale klei geboren
een kind met toekomst, werd er vaak gezegd
een hoofdstad vol met praal en pracht
van alles werd van mij verwacht
en dat vond ik als kind niet onterecht
ik groeide, ach, niet altijd zoals bedoeld werd
tijden veranderen, het gaat niet altijd goed
dus om me optimaal te kunnen uiten
moest ik telkens weer compromissen sluiten
tja wat doe je, als het niet kan zoals het moet
Nu ik terugkijk ben ik toch best wel tevreden
heb ik steeds gevochten voor het hoogste doel
soms raakte ik weleens wat buiten zinnen
was het telkenmale weer opnieuw beginnen
maar pionieren is toch eigenlijk best cool
Nu ik puber ben komen de levensvragen
van waar ligt nu, mijn stip op de horizon
wil ik beter, mooier en ook groter worden
waar liggen dan voor mij de toekomstige horden
en moet ik loslaten zoals ik toen begon
Sla ik straks mijn vleugels uit naar verre oorden
zal mijn naam in alle talen zichtbaar zijn
heb ik straks een kloppend hart
als ik in mezelf volhard
voelen mensen zich in mij gewoonweg fijn

Juul Baars, Stadsdichter Lelystad



Inhoudsopgave

SAMEN MAKEN WE LELYSTAD STERK,GROEN EN GEZOND 10

1. INLEIDING: Daarom een omgevingsvisie 12
1.1 In gesprek met de stad
1.2 Omgevingswet en omgevingsvisie
1.3 Integraal en richtinggevend
1.3 Relatie met landelijke, provinciale en regionale visies
1.4 Leeswijzer

2. OPGAVE & AMBITIE: Lelystad bepaalt haar koers 19
2.1 Lelystad kent grote opgaven: de kaderstellende uitgangspunten uit het Koersdocument 2040
2.2 Ambitie en thema's uit het Koersdocument 2040
2.3 Van Koersdocument naar omgevingsvisie

3. VISIE: Sterke stad in de regio, Hoofdstad van de Nieuwe Natuur 27
3.1 Ruimtelijke hoofdprincipes van Lelystad
3.2 Positionering: sterke stad in de regio met een regionaal gespecialiseerde economie
3.3 Identiteit: Hoofdstad van de Nieuwe Natuur met aantrekkelijke woonbuurten en vitale bewoners

4. STRATEGIE: Van verleden naar toekomst 43
4.1 Stadsbrede strategie: groene verstedelijking
4.2 Wonen & voorzieningen
- 4.2.1 Verleden: Het DNA van Lelystad
- 4.2.2 Heden: Wat gebeurt er in Lelystad?
- 4.2.3 Strategie voor de toekomst

4.3 Werken & leren
- 4.3.1 Verleden : Het DNA van Lelystad
- 4.3.2 Heden: Wat gebeurt er in Lelystad?
- 4.3.3 Strategie voor de toekomst

4.4 Groen & omgevingskwaliteit
- 4.4.1 Verleden: Het DNA van Lelystad
- 4.4.2 Heden: Wat gebeurt er in Lelystad?
- 4.4.3 Strategie voor de toekomst

4.5 Mobiliteit & bereikbaarheid
- 4.5.1 Verleden: Het DNA van Lelystad
- 4.5.2 Heden: Wat gebeurt er in Lelystad?
- 4.5.3 Strategie voor de toekomst

5. UITVOERING: Samen werken aan Lelystad van morgen 83
5.1. Samenwerking
5.2 Uitvoering
- 5.2.1 Integrale programma's Lelystad Next Level
- 5.2.2 Ruimtelijke programmering
- 5.2.3.Omgevingsplannen en gebiedsgericht maatwerk

5.3. Agenda 2020-2024
5.4 Juridische context

Voorwoord

Doel omgevingsvisie

In de Omgevingsvisie Lelystad geeft het gemeentebestuur richting aan de toekomstige ontwikkeling van de stad. Dan gaat het niet alleen om bouwen, maar bijvoorbeeld ook om wonen, verkeer, werken, ontmoeten, recreëren, bewegen en meedoen. Een integrale visie over onderwerpen die iedereen in Lelystad raken. Een samenhangende visie op de fysieke, ruimtelijke, sociale en economische ontwikkelingen van de stad. In deze visie gaat het om het beschermen van onze kernwaarden, het realiseren van de maatschappelijke opgaven van onze stad en om de ontwikkeling van onze optimale rol als gemeente. Zodoende kunnen de inwoners van Lelystad gezond, veilig en duurzaam in de stad leven.

Het beschermen van onze kernwaarden

Een stad met ruime woonbuurten, veel groen, water en natuur en functioneel daarvan gescheiden werkgebieden. Een netwerkstad, onderdeel van de Amsterdamse metropoolregio, waar verbindingen centraal staan. Een stad aan het water met een kustzone gelegen aan Nationaal Park Nieuw Land. Een multiculturele stad met een krachtige diversiteit. Het realiseren van onze maatschappelijke opgaven De grote opgave van de stad is om de sociaal - economische problematiek te kantelen tot een sociaal sterk systeem waarin iedereen meedoet. Met aan de basis kwalitatief goed onderwijs en leefbare, veilige en duurzame woonbuurten. De ontwikkeling van de circulaire economie en het verzilveren van het groen, water en natuur bieden goede kansen voor het vergroten van de werkgelegenheid en daarmee voor het aantrekkelijk maken van de stad.

Het optimaliseren van onze rol als gemeente

De gemeente als lokale overheid groeit toe naar een andere rol in de samenleving. Een rol, waarbij de gemeente uitgaat van gedeeld eigenaarschap en meer faciliteert en ondersteunt. Werken op basis van vertrouwen en het verrichten van maatwerk staat centraal.

Een uitnodiging aan iedereen

Wij hebben de plannen voor de stad niet zelf bedacht. Samen met inwoners, bedrijven en partners hebben wij stap voor stap in kaart gebracht hoe wij in de toekomst in Lelystad willen wonen, werken en recreëren. Deze omgevingsvisie is een uitnodiging aan alle deelnemers, aan iedereen om met elkaar in gesprek te blijven over de toekomst en de keuzes die wij daarvoor moeten maken. We dragen gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor de toekomst van Lelystad. De omgevingsvisie nodigt uit, inspireert en geeft de kaders om ontwikkelingen op een Lelystadse manier te laten plaatsvinden. Ideeën en initiatieven die bijdragen aan het beschermen van onze kernwaarden en het realiseren van onze maatschappelijke opgaven kunnen in principe rekenen op een positieve grondhouding van de gemeente Lelystad.

Dankwoord

Alle inwoners, bedrijven en organisaties die hebben meegesproken, nagedacht en gediscussieerd over, hun reacties hebben gegeven en ideeën aangeleverd, lezingen bijgewoond en ook meegeschreven hebben aan de omgevingsvisie bedank ik hartelijk voor hun bijdragen.



Jack Schoone, wethouder


Samen maken wij
Lelystad sterk,
groen en gezond.

Lelystad biedt haar inwoners een steeds aantrekkelijkere en groene woonomgeving in een bruisende stad. De ambities van de gemeente in deze omgevingsvisie zijn dan ook kristalhelder: Lelystad wordt een sterke stad in de regio en Hoofdstad van de Nieuwe Natuur. Lelystad gaat zich de komende jaren onvermoeid inzetten om voor haar toekomstige 100.000 inwoners een economisch sterke, groene en gezonde leefomgeving te ontwikkelen. Lelystad gaat voor groene verstedelijking!

In de onstuimige jaren na de economische crisis heeft Lelystad hard gewerkt aan de ontwikkeling van de stad en het leefmilieu van haar bewoners. Zo heeft Lelystad ruim baan gegeven aan de ontwikkeling van groen, water en natuur door de Marker Wadden en het Nationaal Park Nieuw Land toegankelijk te maken. Dit is niet verwonderlijk aangezien de verweving van stad en landschap diep in het DNA van de stad zit. De nieuwe natuur geeft de inwoners van Lelystad een gezonde leefomgeving en nieuwe economische mogelijkheden.

De economische dynamiek in en rond Lelystad is groot. Met Flevokust Haven, Bataviakwartier en Lelystad Airport Businesspark weten bedrijven de stad te vinden. De strategische ligging, beschikbaarheid van infrastructuur en ruimte zorgen ervoor dat Lelystad een aantrekkelijk vestigingsklimaat heeft. Lelystad specialiseert zich, wat goed is voor de concurrentiekracht van de gehele regio. In de toekomst zal Lelystad zich blijven inzetten om banenkansen te creëren voor haar inwoners en die van de regio.

Sámen maken wij van Lelystad een sterke stad in de regio en Hoofdstad van de Nieuwe Natuur! Daarom wordt net zoals in het verleden de komende jaren intensief samengewerkt met de Lelystedelingen om een optimale en fijne leefomgeving te kunnen waarborgen en te creëren.



HOOFDSTUK 1 INLEIDING

Daarom een omgevingsvisie!

Hoe ziet Lelystad er in 2040 uit? Hoe zorgt de stad samen voor een aangename leefomgeving en hoe blijft de gemeente welvarend? Deze vragen worden behandeld en beantwoord in de omgevingsvisie. De omgevingsvisie fungeert als een leidraad voor het beleid van de toekomst. Maar het allerbelangrijkste is dat de (toekomstige) Lelystadse inwoners en potentiele vestigers kunnen zien in welke richting Lelystad zich zal ontwikkelen. Met de omgevingsvisie wil de gemeente Lelystad als unieke en maakbare stad beschermen, maatschappelijke opgaven realiseren en de rol als facilitator en ondersteuner optimaliseren.





Foto's: Maand van de Omgevingsvisie (september 2019)

De stad staat op een kantelpunt. Nu, ruim 50 jaar na de grondlegging van de stad, is de tijd rijp voor het ontstaan van een systeemsprong. Daarom slaan partijen zoals de Rijksoverheid, provincie Flevoland, gemeente Lelystad, het maatschappelijke veld en het bedrijfsleven met Lelystad Next Level de handen ineen. Het doel is om de stad naar een hoger plan te tillen, naar een volwassen stad waar verleden en toekomst samenkomen en waar inwoners samen met de gemeente het voortouw nemen en werken aan de toekomstige ontwikkelingen van de stad.

1.1 In gesprek met de stad

De Omgevingsvisie Lelystad is nadrukkelijk een uitnodiging aan alle partijen en inwoners in Lelystad om samen te werken aan de toekomst van de stad. De gemeente heeft het initiatief genomen en inwoners, ondernemers en de maatschappelijke organisaties uitgenodigd om mee te denken en mee te doen. Hierbij is de gemeente voortdurend op zoek geweest om de samenleving op een creatieve manier te bereiken en te betrekken.

Al in een vroeg stadium is inspiratie opgedaan en zijn inzichten opgehaald tijdens de externe bijeenkomsten met medeoverheden in Flevoland, met jongeren en met koplopers uit de samenleving; een mooie brede afvaardiging van inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers van organisaties in Lelystad. Partners uit de stad hebben samen met gemeentelijke ambtenaren meegedacht tijdens expertmeetings. Inwoners hebben meegedacht en hun bijdragen geleverd op de verschillende werkbijeenkomsten, hun reacties gegeven en ideeën aangeleverd. Zij hebben lezingen bezocht en zijn met elkaar in discussie gegaan zoals tijdens de maand van de omgevingsvisie met LelySTART en een lezing "Lelystad in 2040". Ook zijn er in de stad tijdens de opening van het culturele seizoen dialogen gevoerd.

Deze participatieprocessen hebben geleidt tot de volgende tussenproducten voor de omgevingsvisie:

- Startnota Omgevingsvisie (mei 2017);
- Het Verhaal van Lelystad; strategische hoofdopgaven (januari 2018);

Uitgangspunten invoeringsproces Omgevingswet

1. Koersvast

Uitgaan van een pragmatische aanpak, waarbij het bestaande als uitgangspunt dient voor verdere ontwikkelingen. Een aanpak op basis van de Lelystadse karakteristiek.

2. Leren door te doen

Lelystad wil lerend ontwikkelen. Anticiperen op inzichten die in het proces opgedaan worden. Met ruimte voor experimenten, innovatie en kennisuitwisseling en gericht op kansen.

3. De burger als gebruiker staat centraal

Op basis van vertrouwen en wederkerigheid bevordert Lelystad eigen initiatief van bewoners. Als nieuw adagium geldt 'ja, mits' in plaats van 'nee tenzij'.

4. Tijdige implementatie

Lelystad loopt in de pas met het landelijke en wettelijke implementatieschema. Werken met processen die zijn vorm gegeven volgens de principes van de lean management filosofie en binnen de door de raad beschikbaar gestelde middelen (geld en capaciteit). Terugkoppeling over de voortgang vindt plaats binnen de Planning en Control Cyclus van de gemeentelijke organisatie.

5. Prioriteit aan opstellen omgevingsvisie

De Omgevingswet vergt van de gemeente een andere manier van werken. Het opstellen van de omgevingsvisie biedt een kapstok om daar vorm aan te geven.

- Ruimtelijk Raamwerk Lelystad (mei 2019);
- Koersdocument Lelystad 2040 (januari 2020)

De betrokkenen die graag op de hoogte gehouden wilden worden, konden zich abonneren op de Nieuwsbrief Omgevingswet op Lelystad.nl. Hierin werd informatie gedeeld over de Omgevingswet, de omgevingsvisie en het participatieproces. Alle documenten en nieuwsbrieven zijn te vinden op www.lelystad.nl/omgevingsvisie.

1.2 Omgevingswet en omgevingsvisie

Elke gemeente moet een omgevingsvisie maken. De omgevingsvisie is één van de verplichte instrumenten van de Omgevingswet. Het doel van de wet is de ontwikkeling en het beheer van de stad makkelijker maken door minder regels en procedures, meer daadkracht en dynamiek waardoor beter op de initiatieven van inwoners en bedrijven ingespeeld kan worden. De gemeente heeft de omgevingsvisie voorbereid conform het gedachtegoed van de Omgevingswet.

In de notitie 'Op weg naar de Omgevingswet; leren door te doen' (maart 2017) zijn



Lelystad in 2040: Sterke stad in de regio en Hoofdstad van de Nieuwe Natuur.

de bestuurlijke uitgangspunten voor het invoeringsproces van de Omgevingswet in Lelystad vastgesteld. Deze uitgangspunten zijn de basis voor het proces, gericht op het realiseren van deze omgevingsvisie.

1.3 Integraal & richtinggevend

De omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn voor de gehele leefomgeving. Er wordt uitgegaan van integraal werken. Vanaf het begin zijn het fysieke, ruimtelijke, sociale en economische domein betrokken bij de gezamenlijke visievorming om zo te komen tot een integraal afwegingskader. De omgevingsvisie is aangegrepen om gezamenlijk een nieuw integraal toekomstperspectief voor de stad te ontwikkelen.

De omgevingscondities van Koersdocument Lelystad 2040 zijn in de omgevingsvisie uitgewerkt in het strategische gemeentelijke omgevingsbeleid. Voor de scope is gekozen voor zo'n 20 jaar. Voor Lelystad is de omgevingsvisie een integrale strategische visie voor de lange termijn voor de ontwikkeling van de stad.

De omgevingsvisie is voor de gemeente 'zelfbindend'. Zelfbindend betekent dat

de omgevingsvisie alleen verplichtingen schept voor de gemeente. Inwoners en bedrijven zijn niet direct gebonden aan de inhoud van de omgevingsvisie, maar krijgen er wel indirect mee te maken via de omgevingsplannen of omgevingsverordeningen, geïnspireerd door de omgevingsvisie .
De omgevingsvisie is koersvast en gaat uit van bestaand beleid en beleid in ontwikkeling (zie bijlage documentatieoverzicht). De omgevingsvisie overkoepelt de strategische beleidsinstrumenten, die over de fysieke leefomgeving gaan (bijv. de structuurvisie, het waterplan, de woonvisie etc.).

De omgevingsvisie is echter niet alles omvattend. Het is een keuze om – gekoppeld aan de strategische hoofdopgaven voor de lange termijn - te focussen op bepaalde stedelijke thema's en bepaalde gebieden. Hiervoor worden alleen de hoofdlijnen beschreven.

De omgevingsvisie is adaptief
In november 2020 heeft de raad een amendement aangenomen dat uitgaat van een ambitie om op termijn als stad te groeien met 40.000 extra woningen. Deze ambitie was ten tijde van het proces van deze omgevingsvisie door de raad niet eerder uitgesproken. Zodoende is dit perspectief in deze omgevingsvisie niet opgenomen. De omgevingsvisie biedt de basis (de ruimtelijke principes, de opgaves en ambities, en de strategie voor de vier prioritaire gebieden) waarmee de opgaven van Lelystad (waaronder Lelystad Next Level) met de ambitie Hoofdstad van de Nieuwe Natuur verder wordt uitgewerkt. De ambitie Hoofdstad van de Nieuwe Natuur en de door de raad uitgesproken ambitie om op termijn 40.000 extra woningen te bouwen wordt op integrale wijze verder onderzocht en uitgewerkt. Wanneer de raad, na integraal onderzoek over de toekomst van de stad op visieniveau voor de fysieke leefomgeving nieuwe besluiten neemt, zal de omgevingsvisie daarop worden aangevuld.

1.4. Relatie met landelijke, provinciale en regionale visies

Volgens de Omgevingswet maken gemeenten, provincies en het Rijk ieder een omgevingsvisie. Deze visies moeten goed op elkaar zijn afgestemd. Maatschappelijke en ruimtelijke opgaven zijn immers vaak grensoverschrijdend. Daarom is door de gemeente Lelystad in een vroeg stadium ingezet op afstemming en samenwerking en is verbinding met de mede-overheden gezocht. Met het Rijk, de provincie Flevoland (in het kader van de Omgevingsvisie Flevoland Straks), de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en het Platform Omgevingswet Flevoland zijn de raakvlakken bepaald en is nagegaan waar de kansen liggen. Kansen op grond van opgaven vanuit de NOVI, Omgevingsvisie Flevoland Straks, de MRA Agenda 2.0 en de omgevingsagenda's. De uitkomsten van de onderlinge gesprekken zijn betrokken bij het opstellen van deze omgevingsvisie.

Lelystad heeft een toegevoegde waarde die bijdraagt aan het realiseren van de gezamenlijke ambities. Met name als circulaire, multimodale, logistieke hub in de Oostflank van de MRA (Flevokust Haven en Lelystad Airport), als belangrijke speler in de sector toerisme en recreatie (Nationaal

Park Nieuw Land, Bataviakwartier) en de secundaire agrofoodsector en biologische voedselproductie voor de regio. Daarnaast verlicht de stad de druk op de woningmarkt binnen de MRA (door het aanbieden van aantrekkelijke suburbane en vooral ook bijzondere groene woonmilieus) en biedt de stad ruimte voor de energietransitie en de klimaatadaptatie in de MRA.
In het kader van het Platform Omgevingswet Flevoland (een samenwerkingsverband tussen de provincie Flevoland, de gemeenten Almere, Lelystad, Zeewolde, Dronten, Urk en Noordoostpolder, Waterschap Zuiderzeeland, Rijkswaterstaat, Omgevingsdienst OFGV, Brandweer en GGD Flevoland) wordt de ketensamenwerking ter hand genomen; kennis delen, casus uitwerken en bespreken en meelopen. Om met elkaar vorm en inhoud te geven aan samenwerking als opmaat naar één overheid. Belangrijke thema's met betrekking tot het nieuwe samenwerken zijn: opgavegericht werken, inrichten en beheer van digitale gegevens in het fysiek domein en de cultuur van werken als 'één overheid'.

1.5. Leeswijzer

Lelystad kent een aantal fundamentele en samenhangende sociale, economische en ruimtelijke opgaven. In hoofdstuk twee treft u de ambitiekaders voor deze grote opgaven, komende uit het Koersdocument Lelystad 2040 en geënt op Het Verhaal van Lelystad. Vervolgens worden de ambities ruimtelijk uitgewerkt op twee schaalniveaus: regio en stad. Dit is gedaan op basis van de ruimtelijke hoofdprincipes van Lelystad, een samenvatting van de ruimtelijke principes uit het Ruimtelijk Raamwerk. In hoofdstuk vier worden de ruimtelijke strategieën uitgewerkt a.d.h.v. vier invalshoeken (wonen & voorzieningen, werken & leren, groen & omgevingskwaliteit, mobiliteit & bereikbaarheid). Hier is onder andere ook het Ruimtelijk Raamwerk voor gebruikt. In het laatste hoofdstuk wordt een voorschot genomen op de uitvoering en is er een doorkijk op het vervolg.

Lelystad bepaalt haar koers



‘Lelystad is klaar voor een volgende stap. In 2040 wil en moet Lelystad een zelfstandige, sociaal veerkrachtige, duurzame, aantrekkelijke en economisch sterke stad met 100.000 inwoners zijn. Door de unieke ligging met veel groen en water, maar ook bedrijvigheid positioneert de stad zich als sterke stad in de regio en Hoofdstad van de Nieuwe Natuur.’ *(Koersdocument Lelystad 2040)*

In het voorjaar van 2019 is zowel de strategische agenda van Lelystad Next Level als het Ruimtelijk Raamwerk, een tussenproduct van deze omgevingsvisie, vastgesteld. Beiden zijn opgesteld met inwoners en partners uit de stad en experts in verschillende deeltafels. De informatie uit deze trajecten heeft belangrijke bouwstenen voor het ‘Koersdocument Lelystad 2040’

opgeleverd. In het Koersdocument worden de kaders geschetst die als leidraad dienen om Lelystad de impuls te geven die de stad nodig heeft en verdient:

'Lelystad kent sinds jaar en dag een aantal fundamentele en samenhangende sociale, economische en ruimtelijke opgaven. Ze noodzaken om na te denken over de toekomst van de stad en de strategie om daar te komen: het Lelystadse Koersdocument 2040. Lelystad moet van ver komen: de urgentie is hoog. Lelystad is en was de stad van de belofte: hier kan het, hier is de ruimte en hier liggen de kansen. Te vaak zijn die beloften echter niet ingelost. Nu, ruim 50 jaar na de ontwikkeling van de stad, is de tijd rijp voor een systeemsprong. Partijen zoals de Rijksoverheid, provincie Flevoland, gemeente Lelystad, het maatschappelijke veld en het bedrijfsleven willen met Lelystad Next Level de handen ineenslaan. De economische conjunctuur is sterk, de druk op de Amsterdamse en regionale woningmarkt is enorm. Het Koersdocument bevat een samenhangende koers voor de fysieke, sociale en economische ontwikkeling van Lelystad. Een eenduidige koers voor de gemeentelijke organisatie, die de richtinggevende kaders biedt, focus aanbrengt en een kapstok is voor programma's en projecten in de stad.'

(Koersdocument Lelystad 2040)

2.1 Lelystad kent grote opgaven: de kaderstellende uitgangspunten uit het Koersdocument 2040

<u>A. Er ligt een uitdaging om meer inwoners een hogere economische status te laten verkrijgen.</u>

'Lelystad heeft relatief veel mensen met een lage sociaaleconomische status (SES). Hoewel de werkgelegenheid zich positief ontwikkelt is de werkloosheid nog steeds relatief hoog. De inkomens en het opleidingsniveau van de bevolking zijn laag en er zijn forse gezondheidsproblemen, gerelateerd aan de lage sociaaleconomische status. Gemiddeld genomen scoort de stad nog redelijk in vergelijking met andere 70.000-90.000 steden, maar er is sprake van een concentratie van deze problematieken in een aantal jaren 70 en 80-wijken (ruimtelijke segregatie) en van overerving van armoede. Veel Lelystedelingen staan aan de zijlijn. Het opleidingsniveau speelt Lelystad parten; de stad heeft nu een grote groep werkzoekenden, met een relatief laag opleidingsniveau. Ook in het onderwijs zien we opgaven: de kwaliteit van onderwijs is niet overal in orde, jongeren stromen minder vaak op de hogere niveaus uit, adviezen en resultaten zijn gemiddeld lager dan elders. Jongeren lijken onvoldoende uitgedaagd of in staat gesteld een zo hoog mogelijk opleidingsniveau te bereiken. Positieve ontwikkelingen zijn er zeker ook, de opgedane ervaring en kennis hieruit kunnen we nog sterker inzetten ten behoeve van de hele stad. Bijkomend probleem is dat op dit moment een deel van werkgelegenheid voor hoger opgeleiden is verdwenen of staat op het punt om te verdwijnen (Openbaar Ministerie, Raad

voor de Kinderbescherming, onderdeel Rechtbank, Belastingdienst Nederland, Kamer van Koophandel, onderdelen van het ziekenhuis).' *(Koersdocument Lelystad 2040)*

B. Er ligt een uitdaging voor meer balans en draagkracht van de bevolking en voldoende kwantitatieve en kwalitatieve publieke en commerciële voorzieningen

'Lelystad was oorspronkelijk bedoeld als de hoofdstad van een grotere provincie Flevoland inclusief de Markerwaard. Lelystad zou het 'natuurlijke midden' zijn. We kennen allemaal de geschiedenis: in plaats van het 'natuurlijke midden' is Lelystad lang een polderstad geweest in agrarisch gebied. De inwoners kwamen niet in groten getale; vooral de hoger opgeleiden lieten het afweten en de werkgelegenheid bleef achter. Lelystad is nooit de grote provinciehoofdstad geworden. Wat echter wel kwam, waren de stadse voorzieningen, het groen, het onderwijs en het grote areaal openbare ruimte. Dit alles anticipeerde op grotere inwoneraantallen. De draagkracht en het draagvlak van de bevolking, kwantitatief en kwalitatief, zijn al jaren onvoldoende om alle publieke en commerciële voorzieningen te dragen. De stad is niet in staat om dit alles te bekostigen. Zeker in een tijd waarin de schaalvergroting doorzet en het effect van internet op bijvoorbeeld het winkelgedrag groot is, wordt het probleem steeds duidelijker. De spiraal gaat helaas de verkeerde kant op; doordat het draagvlak ontbreekt, verdwijnen de voorzieningen waardoor de stad vervolgens weer minder aantrekkelijk wordt voor nieuwe bewoners en bedrijven. Het meest recente voorbeeld is het faillissement van het ziekenhuis. Dat heeft de aanwezige zorgstructuur voor grote uitdagingen gesteld. Hoewel dit zorglandschap inmiddels weer in ontwikkeling is, is duidelijk dat momenteel vooral mensen met een lage sociaal-economische status, zwangere vrouwen, ouderen en chronisch zieken last hebben van de afstand waarop die zorg wordt geboden.' *(Koersdocument Lelystad 2040)*

C. Er ligt een uitdaging om het regionaal potentieel als vestigingsplaats voor ondernemers en als aantrekkelijke woongemeente van waaruit de hele regio goed en snel te bereiken is, meer en beter te benutten

'De tijd van een geïsoleerde ligging midden in de polder ligt alweer enige tijd achter ons. De afgelopen jaren is fors geïnvesteerd in omliggende nationale en regionale infrastructuur zoals de verbindingen naar Amsterdam en Schiphol, Hanzelijn, Lelystad Airport, Flevokust Haven en de Westfrisiaweg in Noord-Holland Noord. Dit maakt Lelystad een multimodaal knooppunt. In combinatie met de beschikbare ruimte is Lelystad daarom een aantrekkelijke vestigingsplek voor bedrijven. Maar Lelystad heeft meer te bieden. De regionalisering van wonen en werken zet door en de druk op de regionale woningmarkt is hoog. Door de betere verbindingen is Lelystad onlosmakelijk onderdeel geworden van de MRA en ook de Zwolse regio is goed te bereiken. Lelystad heeft potentie als aantrekkelijke woongemeente van waaruit de hele regio goed en snel te bereiken is. Lelystad heeft de ruimte om aantrekkelijke, betaalbare woonplekken aan te bieden. Een grote kans, zeker als dit wordt gecombineerd

met de Lelystadse kernkwaliteiten als rust, groen en water - hét onbenut potentieel van Lelystad.' *(Koersdocument Lelystad 2040)*

2.2 Ambitie en thema's uit het Koersdocument 2040

'Lelystad, Hoofdstad van de Nieuwe Natuur, is in 2040 een zelfstandige, sociaal veerkrachtige, duurzame, aantrekkelijke en economisch sterke stad met 100.000 inwoners. Hiervoor gaat Lelystad haar potentie volop benutten en kiest voor haar unieke kwaliteiten én de onderscheidende regionale positie.' *(Koersdocument Lelystad 2040)*

In drie thema's wordt in het Koersdocument 2040 de toekomst van Lelystad beschreven: maatschappelijke kracht versterken, versterking van de urbanisatie en om deze ambitie te verwezenlijken is gedeeld eigenaarschap op de gezamenlijke opgaven randvoorwaardelijk.

A. Versterken urbanisatie: uitnodigende en ondernemende stad

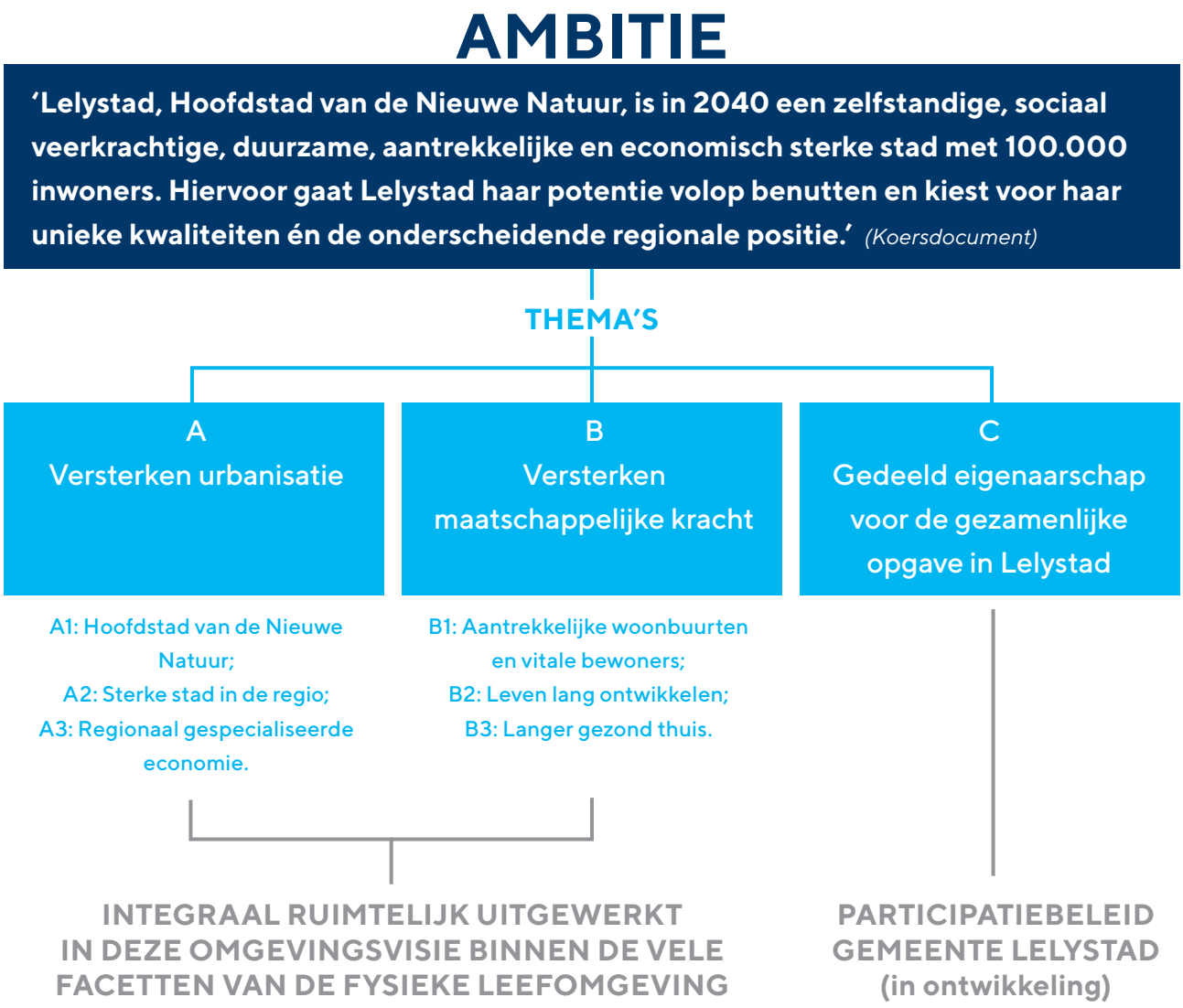
'Het is belangrijk voor Lelystad dat er meer mensen in Lelystad komen wonen. Door de stad aantrekkelijker te maken voor nieuwe bewoners met draagkracht ontstaat een evenwichtigere stad en een stad die ook daadwerkelijk in staat is op eigen benen te staan. Lelystad is onderdeel van regionale netwerken, maakt slim gebruik van de kwaliteiten van omliggende regio's en steden en voegt er zelf iets unieks aan toe. Lelystad is Hoofdstad van de Nieuwe Natuur en onderscheidt zich daarmee.
De stad benut de kracht van haar sterke elementen: het water, de natuur, de ruimte en de bereikbaarheid. Hierdoor wordt de stad een aantrekkelijk onderdeel van de Metropoolregio Amsterdam voor nieuwe bewoners en bedrijven. Lelystad kan en wil groeien in aantal inwoners en werkgelegenheid ter versterking van de sociale, economische en stedelijke structuur.' *(Koersdocument Lelystad 2040)*

Binnen dit thema wordt in het Koersdocument 2040 ingezet op de volgende aspecten die in deze omgevingsvisie ruimtelijk worden uitgewerkt:
A1: Hoofdstad van de Nieuwe Natuur;
A2: Sterke stad in de regio;
A3: Regionaal gespecialiseerde economie.

B. Versterken maatschappelijke kracht: veerkrachtige samenleving met onderscheidend onderwijs en een toekomstbestendig, samenwerkingsgericht, preventie- en zorgnetwerk

'Lelystad richt zich op de toekomstige generaties. De stad investeert in de jeugd, in het onderwijs en zorgt dat de stad aantrekkelijk is voor nieuwe generaties. Te veel Lelystedelingen hebben een laag sociaal-economische status. Lelystad zet gericht in op de buurten waar dit speelt. Lelystad accepteert niet dat mensen aan de kant staan en zetten in op het leven lang ontwikkelen om het meedoen duurzaam te maken.' *(Koersdocument Lelystad 2040)*

Binnen dit thema wordt in het Koersdocument 2040 ingezet op de volgende aspecten die in deze omgevingsvisie ruimtelijk worden uitgewerkt:
B1: Aantrekkelijke woonbuurten en vitale bewoners;



B2: Leven lang ontwikkelen;
B3: Langer gezond thuis.

<u>C. Gedeeld eigenaarschap voor de gezamenlijke opgave in Lelystad</u>

'Lelystad werkt met partners aan de gezamenlijke opgave voor Lelystad. Hiervoor maken zij gezamenlijk de keuzes, dragen deze uit en realiseren ze. Het bereiken van de ambities van Lelystad Next Level is een uitdagende opgave. Iedere inwoner, maatschappelijke organisatie, scholier, medeoverheid, werknemer en ondernemer die dat wil, is medeaandeelhouder van de beweging. Dit is essentieel maar vraagt ook nieuwe werkwijzen van de gemeentelijke organisatie. Daarom benoemt Lelystad het werken vanuit gedeeld eigenaarschap als aparte strategie.' *(Koersdocument Lelystad 2040)*

Het participatiebeleid van de gemeente Lelystad is in ontwikkeling. In hoofdstuk vijf van deze omgevingsvisie is daar meer over te lezen.

2.3 Van Koersdocument naar omgevingsvisie

Een omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn voor de gehele fysieke leefomgeving. De ambitie van het Koersdocument 2040 wordt ruimtelijk uitgewerkt in deze omgevingsvisie en geeft

de omgevingsvisie focus en richting. De omgevingsvisie neemt de gehele fysieke leefomgeving in ogenschouw en gaat in op de samenhang tussen ruimte, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed.

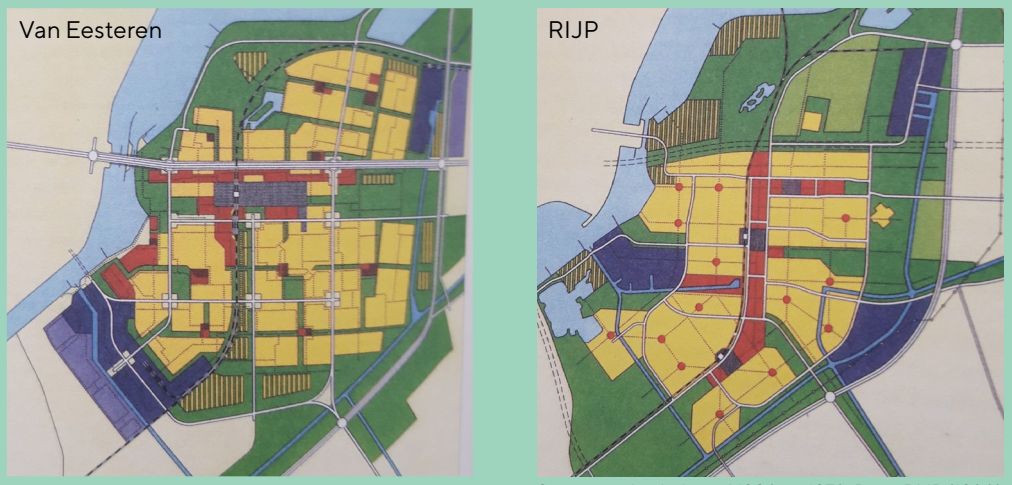
Naast de gestelde grote opgaven uit het Koersdocument 2040 spelen ook de volgende opgaven in de fysieke leefomgeving van Lelystad:

- energie: energietransitie door de stad aardgasvrij en energiezuinig te maken;
- economie: transitie naar een meer circulaire economie;
- natuur en landschap: ecologische kwaliteit verbeteren;
- klimaatadaptatie: openbare ruimte klimaatrobuust maken;
- bodem: omgaan met bodemdaling;
- mobiliteit en bereikbaarheid: verduurzamen mobiliteit, overlast doorgaand vrachtverkeer tegengaan;
- cultureel erfgoed: beschermen en behouden jonge monumenten van Lelystad;
- landbouw: toekomstbestendig maken.

DE UITGANGSPUNTEN BIJ HET ONTWERP VAN DE STAD

Functionalistische polderstad Lelystad door Van Eesteren:

- Ontwerp functionalistische stad voor 100.000 inwoners: Inspiratiebron waren de Garden Cities / Britse New Towns en de wijkgedachte.
- Met drooglegging van Markerwaard zou stad als groot Lelystad tot dubbelstad uitgewerkt worden.
- Tussen raster van dreven/hoofdwegen van 3,5m boven maaiveld was ruimte voor woningbouw in hogere dichtheid met voorzieningen. Elke functie – ook het snel toenemend autoverkeer – diende optimaal te worden toegerust waarbij deze functies elkaar zo min mogelijk dienden te hinderen.



Structuurplan Lelystad 1990 en 1978. Bron: RIJP (1980).

Functionalistische polderstad Lelystad door Rijksdienst IJsselmeerpolder (RIJP)

- De RIJP bouwde onder invloed van Van Eesteren een gefaseerde stad met een rechthoekig raster van dreven waarbinnen stedelijke en naar binnen gerichte wijken gemaakt werden voor woningbouw. De stedelijke structuur bestond uit 4, later 5 woonwijken voor laagbouwwoningen als eengezinshuizen met tuinen (30won/ha) die van elkaar gescheiden waren door dubbelbaans stadshoofdwegen.
- Het kleinschalig, intieme tuinstadachtige dorpse karakter gericht op voetgangers/fietsers met geborgenheid in traditionele omgeving in ambachtelijke bouwstructuur werd in het functionalisme, Het Nieuwe Bouwen, doorontwikkeld tot een modernistische variant met royale eengezinshuizen + tuinen in rechthoekig opgezette setting met kubusvormige gebouwen aan vrijgelegen openbare groene ruimten. Dit ging gepaard met grote woningproductie in de vorm van verdichting door hoogbouw, standaardisatie, platte daken en eenvormigheid in bouwprojecten met repeterend gebruik en moderne materialen en strakke bouwvormen.
- Er moesten omstandigheden geschapen worden voor meer vrije tijd, spontane ontmoeting en omgang tussen mensen. Hier was het motto: rustig en groen wonen voor iedereen met gemeenschappelijke parken in de nabijheid!
- In de eerste wijk, de Zuiderzeewijk en Atol, liggen de huizen dan ook aan groene woonhoven die onderdeel uitmaken van collectieve groene binnengebieden. Later veranderde de structuur in woonerven en wooncluster.



HOOFDSTUK 3 VISIE

Sterke stad in de regio, Hoofdstad van de Nieuwe Natuur

In dit hoofdstuk worden de ambities ruimtelijk uitgewerkt tot de visie voor Lelystad in 2040 op twee schaalniveaus: regio (§3.2) en stad (§3.3). Dit is gedaan op basis van de ruimtelijke hoofdprincipes van Lelystad (§3.1), een samenvatting van de ruimtelijke principes uit het Ruimtelijk Raamwerk Lelystad.

3.1 Ruimtelijke hoofdprincipes

De ruimtelijke hoofdprincipes van Lelystad hebben haar identiteit bepaald en bepalen het ruimtelijk DNA van de stad. Deze principes vormen het wezen van Lelystad en zijn overal in de stad herkenbaar. Bijvoorbeeld in de vorm van brede, groene dreven, ongelijkvloerse kruisingen tussen

auto en fiets, groen omzoomde buurten en collectieve woonhoven. Lelystad is trots op dit verleden en wil deze principes benutten voor de toekomst. In het Ruimtelijk Raamwerk Lelystad worden zeven principes genoemd. Voor de omgevingsivisie zijn deze zeven principes samengevat tot drie ruimtelijke hoofdprincipes:



Ruimtelijk hoofdprincipe 1:
Stad en landschap zijn verweven
Het DNA van Lelystad is bijzonder. Lelystad is de enige stad in Nederland die is ontworpen in combinatie met en gelijktijdig met het landelijk gebied. De stad is op alle lagen verweven met het landschap en deze verweving geeft de stad haar ruimtelijke identiteit. Een groene stad met veel ruimte voor wonen, werken en recreëren in de nabijheid van de volle en drukke Randstad.

Rond de stad zijn grootschalige bossen aangeplant. Deze zijn de afgelopen vijftig jaar uitgegroeid tot volwaardige bosgebieden met hoge natuur- en recreatieve waarden en zijn nog steeds in ontwikkeling.

Lelystad is verfijnd ontworpen waardoor de grote groengebieden rondom de stad tot ver in het stedelijk gebied doordringen. Alle schaalniveaus zijn met elkaar verbonden: van landschap tot woonhof. De groene ring van Lelystad transformeert van weidse zones rondom de stad (zoals het Zuigerplasbos) tot smalle stadsparken in de stad zelf (bijvoorbeeld Zilverpark, Bultpark Punterpark en Woldpark). Een onderscheidende kwaliteit van formaat voor Lelystad. Ook vanaf de dreven in Lelystad wordt het landschap beleefd. Zij functioneren als groene, lange lijnen en als belangrijke ecologische verbindingen. Ze verbinden de stadswijken met het landschap en zijn zeer beeldbepalend voor Lelystad. Vanuit de route hebben alle dreven van oudsher dezelfde landschappelijke beleving. Ook voor ecologie en plant en dier zijn de dreven belangrijk. Vanaf het begin van het ontstaan van Lelystad verplaatsten ook dieren en planten zich via de dreven door de stad.

Het landschap in en rond Lelystad is gemaakt in navolging van de drooglegging van de polder. De waterbouwkundige elementen zoals de dijken en het voormalige werkeiland zijn eveneens belangrijke landschappelijke dragers en een blijvende herinnering aan het feit dat Lelystad gelegen is op het grootste door mensenhanden gemaakt land.

Belangrijke ruimtelijke structuren en elementen waarin dit hoofdprincipe te herkennen is, zijn de bossen verbonden met parken en groenstroken, de groene ring, groene inrichting dreven met lange zichtlijnen, de dijken en het werkeiland.



Ruimtelijk hoofdprincipe 2:
Functies zijn gescheiden

Lelystad is een prachtig voorbeeld van de zogenaamde functionele stad met een verregaande functiescheiding, die erg dominant is geweest voor de stadsontwikkeling. Wonen, werken, recreatie, voorzieningen en verkeer zijn van elkaar gescheiden. Een rationeel grid van dreven is structuurbepalend geweest. Vanuit de groeirichting oost-west ontstond het Lelycentre als eerste stadscentrum. Daarna kwam de focus op de langgerekte centrumzone, het huidige Stadshart. De kustzone heeft lange tijd braak gelegen. De RIJP was zeer terughoudend in het ontwikkelen van het gebied omdat men nog in afwachting was van de aanleg van de Markerwaard en men het gebied in samenhang daarmee wilde ontwikkelen. Pas na het besluit dat de Markerwaard definitief niet zou worden aangelegd werd de relatie met het water verder versterkt door het Bataviakwartier te ontwikkelen.

Vanuit het modernistische gedachtegoed heeft Lelystad een min of meer hiërarchieloos grid van stadswegen ofwel een rechthoekig grid van dreven voor het autoverkeer. Dit is grotendeels nog intact. Alleen op enkele plekken zoals rondom het Stadshart is dit grid getransformeerd tot een rondweg. De dreven vormen de basis voor de stad en zorgen voor 'lucht'. Ze worden gekoesterd. De langzame verkeersstructuur ligt los hiervan. Lelystad kent een unieke structuur van vrijliggende fiets- en voetpaden en ongelijkvloerse fiets-/wandelbruggen, die de woonbuurten en het groen ontsluiten. Zij geven Lelystad het unieke karakter en zorgen voor een goede bereikbaarheid per fiets en voor voetgangers

Belangrijke ruimtelijke structuren en elementen waarin dit hoofdprincipe te herkennen is, zijn de vrijliggende fietspaden en voetpaden, grid van dreven, monofunctionele wijken.

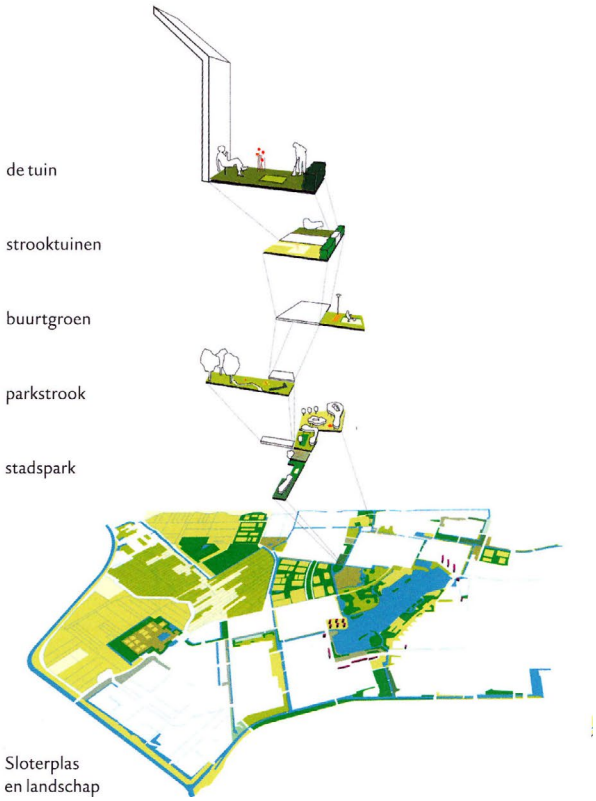


Ruimtelijk hoofdprincipe 3:
Wijken zijn herkenbaar

De vooroorlogse tuinstadgedachte, waarin door de stedenbouwkundige Cornelis van Eesteren compacte stadsuitbreidingen van elkaar worden gescheiden door grote groenzones, heeft model gestaan voor het groene karakter van de stad. Ook

herkennen we dit in de opzet van het dorp Nagele in de Noordoostpolder: een nederzetting beschermd door een bosgordel. Van Eesteren heeft dit idee geïntegreerd tot een modernistische tuinstadgedachte en geïmplementeerd in bijvoorbeeld Amsterdam-Nieuw West (zie afbeeding hieronder). De eerste wijken (Atolwijk en Zuiderzeewijk) werden vanuit de 'Congrès Internationaux d'Architecture Moderne (CIAM)'-gedachte ontwikkeld. Volgens de CIAM-gedachte liggen eengezinswoningen aan een woonhof die ontsloten wordt via een buurtring met in het midden een collectieve groene ontmoetingsruimte (met scholen /buurtfuncties erin opgenomen). Op deze manier werd de menselijke maat gegeven aan relatief grote stedelijke ontwikkelingen.

Door de plannen van de RIJP ontstonden vier naar binnen gerichte stadsdelen met wijken als 'schollen', gelegen in een verkeerstructuur van hoofdwegen. Hierin werden naar binnen gerichte buurten geplaatst met eengezinshuizen en een buurtcentrum in een groene omgeving. De invulling van de woonbuurten ademt 'de herbergzame stad' uit de jaren zeventig en tachtig. Alleen delen van de Atol- en Zuiderzeewijk hebben het rationale karakter, passend bij het modernisme uit de jaren zestig: zogenaamde stempelwijken. De andere wijken hebben de kenmerkende woonervenstructuur en hebben allemaal een eigen wijkcentrum (cluster- en woonerfwijken). De groene dreven omzoomen de wijken.



Iedere woonwijk heeft zijn eigen centrum met eigen basisvoorzieningen. In de loop van de decennia hebben vele veranderingen plaatsgevonden. Over het algemeen functioneren de wijkcentra goed. Daarnaast zijn winkelconcentraties ontstaan, zoals Tjalk, voortgekomen uit een bedrijventerrein. Het beeld is divers, maar iedere wijk heeft in principe nog zijn centrum(voorzieningen) zoals winkels, basisscholen en/of multifunctionele accommodatie (MFA). Deze wijkcentra zijn van groot belang voor de ontmoeting en binding tussen de wijkbewoners.

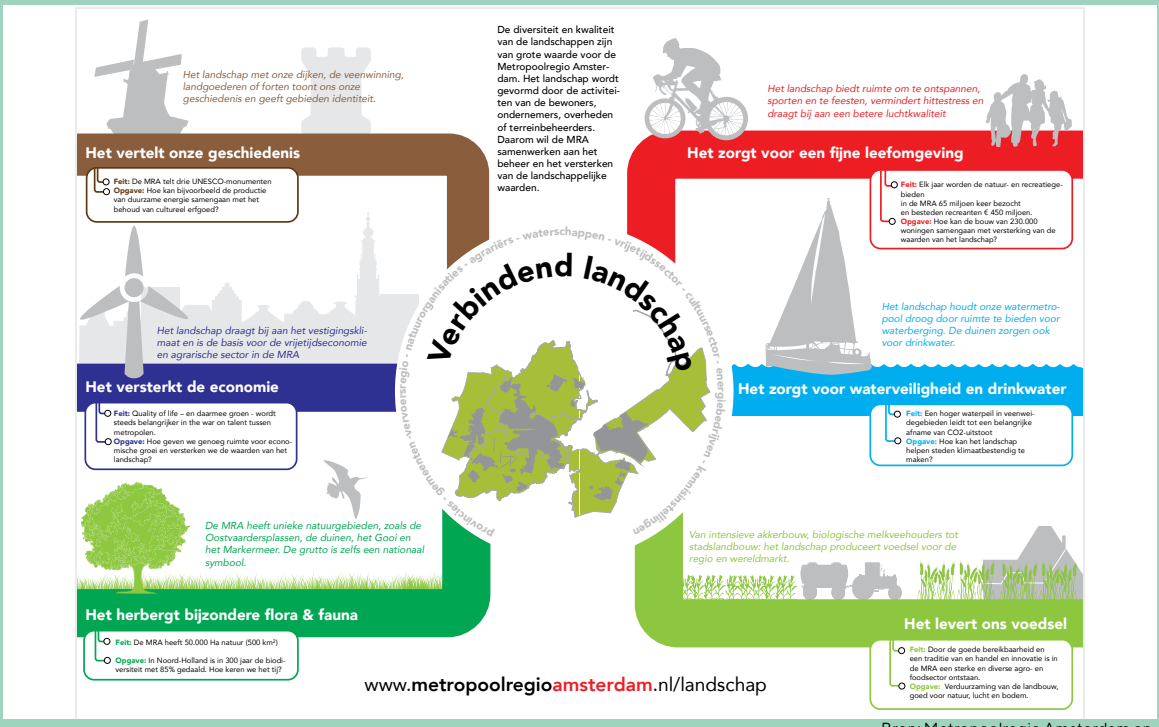
Belangrijke ruimtelijke structuren en elementen waarin dit hoofdprincipe te herkennen is, zijn de dreven die de wijken omzoomen, de buurtringen, wijkcentra en de woonhoven in de Atolwijk en Zuiderzeewijk.

Afbeelding: Voorbeeld hoe schaalniveaus van groen met elkaar verbonden zijn in Amsterdam Nieuw-West (bron: MUST)

WAT LELYSTAD BIJZONDER MAAKT: VERWEVING STAD EN LANDSCHAP



Lelystad is een unieke en bijzondere stad. Vanaf de tekentafel, nu ruim 50 jaar geleden, is de verweving van stad en landschap immer de basis van de stad geweest. De stad heeft altijd een wijds ommeland gehad. De stad was en is omgeven door water, lucht en ruimte. Een niet te onderschatten kwaliteit. Dit groen en water is vanaf de eerste ontwikkeling perfect ingeweven in de stad: van grootschalige bossen die de stad 'beschermen', via lommerrijke groenzones tot kleinere wijk- en buurtparken midden in de woonbuurten en rond het Stadshart. Een mooi systeem dat nog immer fungeert en zichtbaar is in de stad. De dreven, als lange landschappelijke lijnen, verbinden daarnaast de stad en het landschap. Deze landschappelijke stad is en blijft de basis voor de toekomst van Lelystad. Uiteraard krijgt deze wel een nieuwe gedaante. Nationaal Park Nieuwland is een natuurgebied van formaat waar de stad nieuwe relaties mee aangaat. Bovendien kan bestaand groen nieuwe betekenissen krijgen voor bijvoorbeeld klimaatadaptatie, energie en gezondheid. Op de grens tussen water en natuur ontstaan prachtige (woon)landschappen. Lelystad Next Level en de omgevingsvisie zien de verweving van stad en landschap als belangrijke identiteitsdragers van Lelystad. De verweving van stad en landschap zal worden gekoesterd, worden versterkt en in allerlei facetten terugkomen in de plannen en visies voor de toekomst.



Bron: Metropoolregio Amsterdam en Ruimtelijk Raamwerk Lelystad. .

3.2 Lelystad in 2040: Sterke stad in de regio met een gespecialiseerde economie

De landschappelijke stad is en blijft de basis voor de toekomst van Lelystad, ook in 2040. Zij vormt het ruimtelijk uitgangspunt voor het doorgroeien van de stad naar 100.000 inwoners met bijbehorende arbeidsplaatsen. Lelystad wordt op een duurzame manier ontwikkeld: natuurinclusief, energieneutraal, klimaatbestendig en circulair.

Verankering in het landschap

Het DNA van Lelystad is bijzonder. Lelystad is de enige stad in Nederland die is ontworpen in combinatie en gelijktijdig met het landelijk gebied. De Markerwaard is dan wel nooit aangelegd, maar de verdere ontwikkeling van Nationaal Park Nieuw Land aan de westzijde van de stad zal voor de grootste impact zorgen. In 2040 is Lelystad compleet ingebed in de natuur. De ontwikkeling van het Nationaal Park completeert de ring van natuurgebieden rond de polderstad. Dit versterkt op regionaal schaalniveau de bijzondere positie van Lelystad.

Door deze ontwikkeling is Lelystad ook een kuststad geworden. Een stad met een unieke kustlijn met vergezichten waaraan de stad zich openbaart: een bruisend stedelijk front en aantrekkelijke woonlandschappen waar natuur en wonen samenkomen.

Belangrijke ruimtelijke dragers op regionaal schaalniveau om de groei van Lelystad te begeleiden zijn:

- het **polderlandschap** van de Oostelijke Flevopolder met zijn typsiche verkaveling en groene verbindingszones;
- de geleidelijke overgang tussen land en water in de landschappen van het **Nationaal Park Nieuw Land**
- de **Kustzone** van Lelystad met het Bataviakwartier als regionaal centrum

Groene inprikkers verbinden de landschappen tot diep in de stad.

Verankering in netwerken

In 2040 is ook het aantal arbeidsplaatsen meegroeid met de groei van het aantal inwoners. Lelystad is een sterke, onderscheidende speler in regionale netwerken en gelegen op het knooppunt van spoor, water, weg en lucht. Nieuwe en versterkte verbindingen, zoals de Lelylijn, spooraansluiting Flevokust Haven, verbrede A6 en de N23/A23 verankeren Lelystad stevig in regionale, nationale en zelfs internationale netwerken.

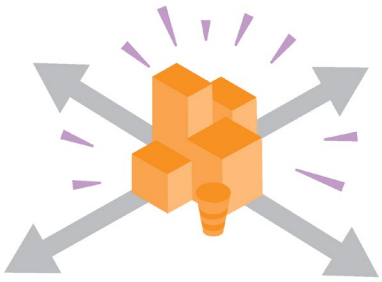
Deze goede ligging zorgt voor economische dynamiek. Lelystad heeft in 2040, door deze dynamiek, een robuuste economische structuur met meer bedrijvigheid en meer werkgelegenheid. Lelystad heeft zich gespecialiseerd in logistiek, circulair, secundaire agro-food, toerisme en recreatie. In 2040 is het onderwijs kwalitatief hoogstaand, aantrekkelijk en onderscheidend. De bevolking is goed opgeleid, aansluitend bij het economische profiel van de stad: een belangrijke vestigingsvoorwaarde voor bedrijven. De opleidingen sluiten aan bij de behoeften vanuit de praktijk. Onderwijs, ondernemers en overheid werken hierin intensief samen (triple helix). Regi-

onaal werken we samen in het House of skills, een “skills based” arbeidsmarkt.

De nieuwe werkgelegenheid rondom LAB/ Lelystad Airport en Flevokust Haven en het toerisme vooral langs de kust en in het bijzonder het Bataviakwartier, zorgt er daarnaast voor dat steeds meer inwoners binnen Lelystad zelfstandig in eigen inkomen kunnen voorzien.

Lelystad heeft de groei benut om het draagvlak voor het voorzieningenniveau te versterken, de stedelijke structuur te verbeteren en gebieden aantrekkelijker te maken. De stad ligt centraal tussen Amsterdam, Amersfoort, Zwolle en Greenport Noord-Holland Noord. Binnen de metropoolregio is Lelystad de stad die ruimte heeft voor nieuwe inwoners, bezoekers en bedrijven. Deze positie is belangrijk om het draagvlak voor het voorzieningenniveau in Lelystad te behouden en te versterken. Belangrijke ruimtelijke dragers op regionaal schaalniveau om de groei van Lelystad te begeleiden zijn:

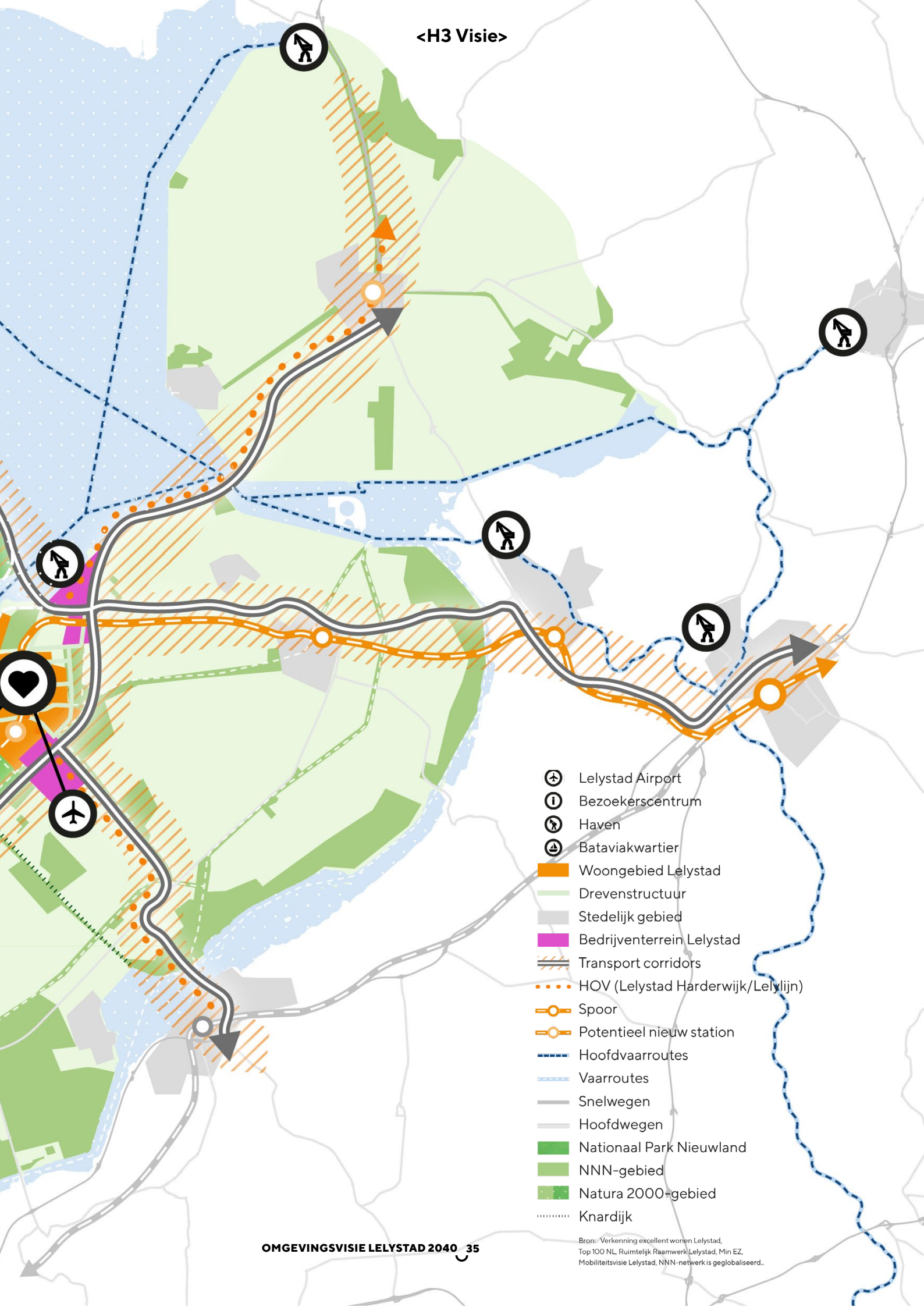
- het **multimodale knooppunt** van infrastructuur (weg, water, spoor, lucht)
- de **A6-zone** met daarin het LAB/Lelystad Airport en Flevokust Haven



LELYSTAD IN 2040: Sterke stad in de regio met een gespecialiseerde economie



Bron: Verkenning excellent wonen Lelystad, Top 100 NL, Ruimtelijk Raamwerk Lelystad, Min EZ, Mobiliteitsvisie Lelystad.



Bron: Verkenning excellent wonen Lelystad, Top 100 NL, Ruimtelijk Raamwerk Lelystad, Min EZ, Mobiliteitsvisie Lelystad, NNN-netwerk is geglobaliseerd..

3.3 Lelystad in 2040: Hoofdstad van de Nieuwe Natuur met aantrekkelijke woonbuurten en vitale bewoners.

In 2040 is Lelystad de Hoofdstad van de Nieuwe Natuur en ontleent hier haar vernieuwde identiteit aan met de ruimtelijke hoofdprincipes in het vaandel. Groen in en rond de stad is vanaf het prille begin een belangrijke kwaliteit van Lelystad geweest. Om de groei naar 100.000 inwoners mogelijk te maken, is het landschap ook op het schaalniveau van stad en wijk het ruimtelijk uitgangspunt.

Hoofdstad van de Nieuwe Natuur

De stad biedt ruimte voor duurzame ontwikkeling. Er is fors geïnvesteerd in natuur rond de stad en deze is verbonden en verweven met het wonen in de bestaande stad door groene inprikkers en stadsparken. Lelystad heeft het groen benut voor de verduurzaming van de stad. Lelystad biedt een gezonde leefomgeving: enerzijds door gezondheidsbescherming (milieueffecten en externe veiligheid) en anderzijds door gezondheidsbevordering (stimuleren van gezond gedrag door bijvoorbeeld meer beweging in de stad te stimuleren). De groene verstedelijking is hiervan de ruimtelijke uitwerking.

De stad is opgebouwd uit een ruimtelijk systeem dat bestaat uit een rechthoekig grid van groene dreven en monofunctionele woon-en werkgebieden met daarin een noord–zuid georiënteerd langgerekt centrumgebied. De dreven hebben een functie als hoofdwegennet, maar ook een betekenis als landschappelijke lijnen die vanuit het landschap de stad binnen komen. Dit systeem van landschappelijke lijnen en bebouwde vlakken vormt de draagstructuur en basis van de stad. Daarnaast ligt de opgehoogde kustlijn parallel aan het rechthoekige grid als eigen entiteit en overgang tussen het Markermeer en de stad. Deze uitwerking van de ruimtelijke hoofdprincipes brengt ordening aan en maakt de stad wat het is. Dit systeem is de ruimtelijke drager op stedelijk schaalniveau om de ontwikkelingen van Lelystad te begeleiden.

Lelystad zet in op een duurzaam mobiliteitssysteem. De fiets krijgt een prominente rol. Via snelle fietsroutes zijn het Stadshart, de wijken, de economische kerngebieden en het landschap met elkaar verbonden. Het openbaar vervoer ondergaat een schaal- en kwaliteitssprong. Een snelle HOV-verbinding verbindt straks Bataviakwartier-Station Lelystad Centrum-Campus-LAB-Lelystad Airport, de belangrijkste ontwikkelgebieden van de stad. Warande, gelegen in de groene ring van Lelystad, krijgt een eigen station.

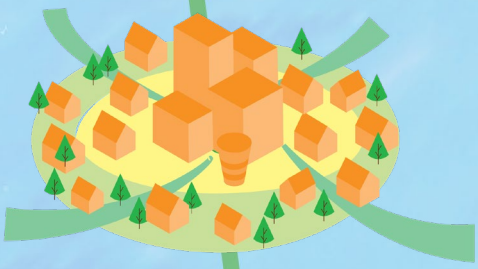
Belangrijke ruimtelijke dragers op stedelijk schaalniveau om de groei van Lelystad te begeleiden zijn:

- **groene inprikkers en dreven**: zij verbinden stad en land en maken het buitengebied beleefbaar midden in de stad.
- **groene rand en kustzone**: de groene rand is een samanhangende recreatieve zone van de stad met ontspannen woonmilieus in kleine clusters en met een lage dichtheid. De groene rand vormt een geleidelijke overgang tussen stad en land en verbindend de stads-

parken, groene inprikkers en bossen rondom Lelystad met elkaar. De kustzone is een uitzondering in deze groene rand: zij vormt weliswaar een geleidelijke overgang tussen stad en land, maar heeft een intensiever stedelijk milieu.
- **stadsparken:** brandpunt van het stedelijk leven.
- **dijken:** naast de dijken aan de kust is de Knardijk een tweede verhoging van het landschap en wordt gekoesterd als herkenbaar cultuurhistorische element.
- **stedelijke voorzieningenstructuur:** het Stationsgebied-Stadshart en Bataviakwartier (ook op regionaal niveau).
- **HOV-verbinding Bataviakwarter-Stadshart-Airport**: de haltes zijn knooppunten op stedelijk niveau en een bereikbaarheidsimpuls voor ontwikkelingen rondom. Keuze voor het trace zal afhangen of er ook een halte wordt voorzien in het middendeel van de Kustzone.
- **stedelijk fiets- en voetpadennetwerk**: gezonde wijze van transport.

Aantrekkelijke en gezonde buurten
Ontwikkelen, bouwen en wijkvernieuwing gaan in Lelystad altijd samen met de ontwikkeling van natuur. Wie in Lelystad woont (zowel in nieuwbouw als de bestaande buurten), woont in of nabij de natuur. Dit levert onderscheidende, groene woonmilieus op, uniek in de MRA. Lelystad biedt ruimte voor nieuwe woonlandschappen en het aantrekkelijker maken van de bestaande woonwijken, groen en duurzaam bouwen, ruimte voor collectief en particulier opdrachtgeverschap.
Lelystad heeft een transitie in gang gezet waarbij de gezondheid in de buurten centraal komt te staan (in plaats van de zorg). Dit strategisch traject zal de komende twee decennia in beslag nemen. Binnen de nieuwe buurtaanpak wordt deze transitie in de zorg aangepakt in combinatie met de andere maatschappelijke thema's, zoals energietransitie, circulaire economie en duurzaamheid, groot onderhoud, klimaatadaptatie, gedeeld eigenaarschap en veiligheid. Centraal staat het concept 'positieve gezondheid'. Positieve gezondheid geeft een bredere kijk op gezondheid en zorg. Het gaat niet alleen om de lichamelijke aspecten, maar ook om het mentaal welbevinden en het dagelijks functioneren die beïnvloeden hoe gezond iemand zich voelt. Daarmee wordt het accent op de mens in plaats van op een ziekte of beperking gelegd.

Belangrijke ruimtelijke dragers op het schaalniveau van de wijk om de groei van Lelystad te begeleiden zijn:
- **buurtparken en groene omzooming wijken**: zorgen voor herkenbare wijken en een gezonde leefomgeving;
- **fiets- en wandelpade**n: gezonde wijze van transport;
- **buurtcentra**: plekken voor ontmoeting;
- **woonhoven:** een herwaardering van de woonhoven kan ruimte bieden aan de omschakeling naar een circulaire economie, energietransitie en het klimaatrobuust maken van de woonomgeving. Woonhoven geven de stad een menselijke maat door ruimte te geven aan ontmoeting en zijn een inspiratie voor nieuwe ontwikkelingen in Lelystad.



LELYSTAD IN 2040: Hoofdstad van de Nieuwe Natuur met aantrekkelijke woonbuurten en vitale bewoners.

Legenda

Wonen & voorzieningen
- Ontwikkeling Station-Sstadshart
- Ontwikkeling Kustzone
- Buurtcentra
- Wonen in de bestaande stad met transformatieopgave
- Wonen in de groene rand met woonclusters
- Prioritaire gebieden woningbouw

Groen & omgevingskwaliteit
- Poort Lelystad Oostvaardersplassen
- Ontwikkeling Kop Knardijk en Schiereiland
- Natuurgebieden
- Lelystadse wadden
- NNN
- Nationaal park
- Groene vingers

Mobiliteit & bereikbaarheid
- Hoofddreven
- Drevenstructuur
- Vaarroute
- HOV-verbinding
- Mogelijke HOV-verbinding
- Snelfietsroute
- Mogelijk nieuw station
- Veerverbinding Markerwadden
- Spoor
- Verkeersaders (A6 en N307)

Werken & leren
- Vliegveld lelystad
- Flevokust
- Flevokust Haven en Lelystad Airport Business Park
- Bedrijventerreinen
- Windmolens
- Plaatsingszones windturbines (globaal)
- Zonneparken
- Maximacentrale
- Hoogspanningsnet
- WUR-werkgebied Lelystad
- Campus

Bron: Verkenning excellent wonen Lelystad, Top 100 NL, Ruimtelijk Raamwerk Lelystad, Min EZ, Mobiliteitsvisie Lelystad, Windenergieplan Provincie Flevoland 2016.


<H3 Visie>



Stationsgebied-Stadshart 2040

- Prioritair gebied (Stationsgebied-Stadshart)
- Stedelijk woon-werkmilieu met kantoren en dienstverlening
- Voorzieningencentrum met stedelijke aantrekkingskracht: detailhandel en dienstverlening
- Cultureel hart van de stad
- Klimaatadaptief mogelijkerwijs door groene daken, gevels en klimaatrobuuste openbare ruimte
- Focus op fiets, OV en lopen



Kustzone 2040

- Prioritair gebied (Bataviakwartier, Verlengde Suyderseeboulevard/Meerdijkhaven)
- Stedelijk woon-werkmilieu
- Voorzieningencentrum met regionale en (inter) nationale aantrekkingskracht: leisure (strand, jachthaven, outlet), musea
- Klimaatadaptief mogelijkerwijs door nieuwe natuur, strand, eilanden
- Verbonden met stadshart door HOV en fiets- en voetpadverbindingen
- Veerdienst naar Marker Wadden



Bestaande wijken 2040

- Prioritaire gebieden: Wijken (‘70-’85) met vernieuwingsopgave en verduurzaming van de woningvoorraad en openbare ruimte
- Menselijke maat centraal, elkaar ontmoeten en elkaar kennen, herwaardering van de hoven
- Fiets- en voetpadstructuur staan centraal
- Hoven en buurtgroen nieuwe collectieve plekken met ruimte voor sport en spel, stadslandbouw en waarin nieuwe opgaven landen zoals klimaatrobuuste stad
- Dreven behouden structuur, maar kunnen van functie veranderen, huisvesten nieuwe opgaven zoals klimaatrobuuste stad
- Bestaande kracht, identiteit van wijken behouden en versterken

Groene rand 2040

- Prioritair gebied: Warande
- Groene rand is samenhangend gebied, een groene buffer en recreatieve zone van Lelystad
- Unieke ontspannen woonmilieus
- Wonen in clusters, met voldoende ruimte tussen de clusters om de samenhang van de groene rand te waarborgen
- Nieuwe opgaven zoals klimaatrobuuste openbare ruimte en duurzaamheid worden meteen meegenomen in het ontwerp
- Geleidelijke overgang tussen stad en bos/ buitengebied
- Focus op wandelen en fietsen



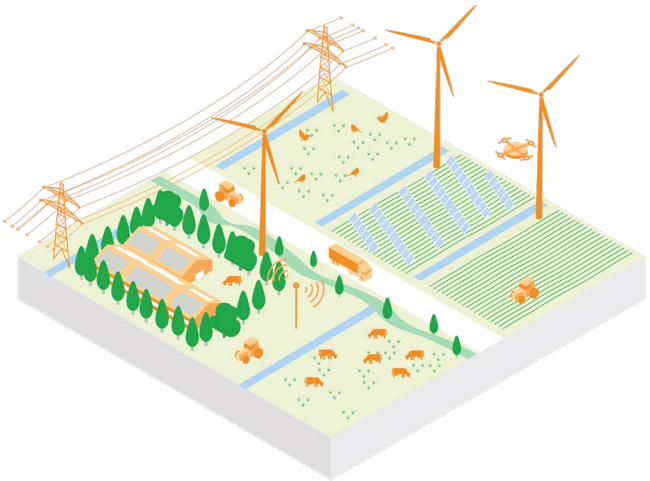
Werkgebieden 2040

- Ruim baan voor werk
- Hoogwaardige werkomgeving
- Nieuwe opgaven zoals klimaatrobuuste openbare ruimte en duurzaamheid worden meteen meegenomen in het ontwerp
- Eveneens integrale opgaven voor (bestaande) bedrijventerreinen en industriegebieden. Hier liggen uitdagingen m.b.t . biodiversiteit, hittestress en wateroverlast. Ook bedrijventerreinen moeten straks aardgasvrij zijn



Buitengebied 2040

- Energielandschap: plek voor energie-opwekking
- Ruimte voor toekomstbestendige landbouw
- Behoud van het open landschap en verkavelingsstructuur





HOOFDSTUK 4 _ STRATEGIE

Van verleden naar toekomst

Als stad weet je pas waar je naar toe gaat als je weet waar je vandaan komt en wat er momenteel speelt. Om de strategie voor de toekomst zo goed mogelijk vorm te geven heeft Lelystad gekeken naar het verleden van de stad en naar de huidige trends en ontwikkelingen in de stad en omgeving. Deze zijn uitvoerig beschreven in Het Verhaal van Lelystad en van focus voorzien in het Koersdocument 2040. Door deze onderwerpen in samenhang te bekijken kan Lelystad mogelijke trends verklaren en verbanden in kaart brengen. Ook helpt deze aanpak bij het rechtvaardigen en beargumenteren van keuzes. De strategie is onderverdeeld in vier thema's: wonen & voorzieningen, werken & leren, groen & genieten, mobiliteit & bereikbaarheid.

4.1 Algemene strategie: groene verstedelijking

Lelystad wordt op een duurzame manier ontwikkeld: natuurinclusief, energieneutraal, klimaatbestendig en circulair. Het landschap is de drager. Veel groen in Lelystad ondergaat een kwaliteitsimpuls en biedt daardoor ruimte voor nieuwe maatschappelijke opgaven. Dit gebeurt op alle schaalniveaus: van regio tot stad. Openbare ruimte in bestaande buurten was oorspronkelijk bedoeld en kan ook in de nabije toekomst zo worden ingericht dat de bewoners, flora en fauna er een thuis vinden. Sociaal-maatschappelijke aspecten, beheer en betrokkenheid spelen hierbij een belangrijke rol. De bewoners kunnen bijvoorbeed de openbare ruimte gezamenlijk beheren in de vorm van een buurttuin. Hiermee kan ook de gemeenschappelijke en sociale veiligheid in de buurt worden versterkt. Ruimte geven aan sport, spel en actieve vormen van beweging bevordert de gezondheid van bewoners.

Natuurinclusief

Als Hoofdstad van de Nieuwe Natuur gaat ontwikkelen en bouwen in Lelystad altijd samen met de ontwikkeling van natuur. Wie in Lelystad woont (zowel in nieuwbouw als de bestaande buurten), woont in of nabij de natuur. Dit levert onderscheidende, groene woonmilieus op die nauwelijks aanwezig zijn in de MRA. Wonen in en nabij de natuur is daarmee dé kans om Lelystad opnieuw op de kaart te zetten. Lelystad biedt ruimte voor nieuwe woonlandschappen en het aantrekkelijker maken van de bestaande woonwijken, groen en duurzaam bouwen (evenals de ontwikkeling van circulair bouwen), ruimte voor collectief en particulier opdrachtgeverschap.

Met het welstandsbeleid wil het gemeentebestuur planindieners stimuleren en uitdagen tot het ontwikkelen van plannen die de ruimtelijke kwaliteit duurzaam ten goede komt.

Energieneutraal

Lelystad werkt hard aan de ambitie om de stad aardgasvrij en energiezuinig te maken, zodat toekomstige doelstellingen uit de Klimaatwet en Klimaatplan kunnen worden bereikt (49% CO_2-reductie 2030, 95% CO2-reductie 2050). In 2025 is de stad energieneutraal (exclusief verkeer & vervoer). Dit doet zij door in te zetten op vermindering van energieverbruik in met name bestaande bouw en lokale industrie, het opwekken van duurzame energie door windenergie, zonne-energie en biomassa en slimme technische concepten. Hiervoor zullen er de komende jaren diverse netuitbreidingen/wijzigingen plaatsvinden om de klimaatdoelstellingen te kunnen nakomen. Doelprestatie tot 2025: 4,4 PJ gecompenseerd. Toekomstig beleid omtrent duurzaamheid houdt rekening met de gestelde doelen.

In 2020 wordt een Transitievisie Warmte ontwikkeld met wijkgerichte aanpakken van 2021 tot 2050. Lelystad zal in haar Transitievisie Warmte aangeven welke wijken voor 2030 over zullen gaan op een andere manier van verwarmen dan aardgas. Om een dergelijke keuze te maken moet goed rekening gehouden worden met de technische, economische en soci-

aal – maatschappelijke factoren.

Klimaatbestendig
Door klimaatverandering neemt de kans op overlast in de vorm van hittestress, wateroverlast en droogte in onze gemeente toe. Om de stad leefbaar te houden en het risico op toenemende schade te beperken, is het belangrijk dat de gemeente zich aanpast aan het veranderende klimaat. Door klimaatadaptatie kan, met een slimme inrichting van de fysieke ruimte, overlast en schade door het veranderende klimaat worden beperkt.

Eind 2020 zal Lelystad een Nota Klimaatadaptatie met uitvoeringsagenda ontwikkelen met daarin hoe Lelystad klimaatrobuust ingericht wordt voor 2050.

Circulair
Lelystad zet in op een zeer geringe hoeveelheid restafval (100kg/inw) door meer bewuste consumptie, verantwoorde productie, meer te scheiden (75% in 2020) en afvalstromen circulair te maken. Door in te zetten op een hogere consumptie van lokale producten, meer lokale verwerking en afzet, een bundeling van distributie, minder verspilling in de voedselketen en een sterkere relatie met gezondheidsbeleid en parkenbeleid wordt Lelystad een duurzamere gemeente.

Lelystad omarmt ook in de toekomst het principe dat vervuiling van de leefomgeving bij de bron van de verontreining moet worden aangepakt en dat de vervuiler verantwoordelijk is voor de kosten die gemaakt worden bij het voorkomen en beperken van verontreiniging

4.2 Wonen & voorzieningen in Lelystad

4.2.1 Verleden: DNA van Lelystad

Lelystad is ontworpen vanuit een ideaal van een maakbare stad, een centrale stad in de naoorlogse inpolderingen. Centraal gelegen vanuit de veronderstelling dat ook de Markerwaard drooggelegd en ontwikkeld zou worden. Lelystad was uitgedacht door Van Eesteren als een functionalistische stad voor 100.000 inwoners met als inspiratiebron 'garden cities' en Britse 'New Towns', met een stedenbouwkundige structuur van lange lijnen, een strakke functiescheiding en veel ruimte, licht en lucht. Een groene stad met veel ruimte voor wonen, werken en recreëren in de nabijheid van de volle en drukke Randstad.

De basis is in Lelystad gelegd met het maken van een modernistische tuinstad. Mensen zouden meer en dichter bij huis en werk van de natuur kunnen genieten, iets dat tot in begin 19e eeuw voorbehouden was aan een kleine groep mensen. Er moesten omstandigheden geschapen worden voor meer vrije tijd, spontane ontmoeting en omgang tussen mensen. De open ruimten werden functioneel ingericht aan de hand van een groenontwerp met bijzonder aandacht voor de ruimtelijke werking en afwisseling van groene vlakken en opgaand groen. In de Zuiderzeewijk liggen de huizen dan ook aan groene woonhoven die onderdeel uitmaken van collectieve groene binnengebieden.

De eerste wijken (Zuiderzeewijk en Atolwijk) zijn voltooid volgens de principes van Het Nieuwe Bouwen met royale eengezinswoningen, kubusvormige gebouwen en vrijgelegen openbare groene ruimten. In de beginfasen van Lelystad gold het motto: rustig en groen wonen voor iedereen met gemeenschappelijke woonhoven en parken in de nabijheid. De modernistische rechthoekige en repetitieve structuur is in latere woonwijken omgevormd naar woonerven en wooncluster.

Tot op heden is Lelystad minder groot

Inspiratie en lessen uit het verleden

Positionering (regionaal niveau):

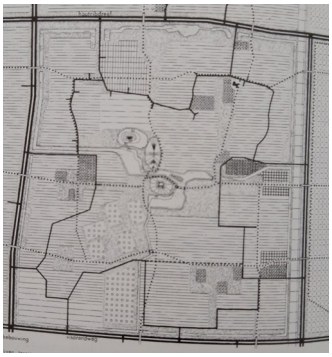
- Lelystad was gepland als centraal regiocentrum in Flevopolder/Markerwaard;
- Gepland voor 100.000 inwoners;
- Gebundelde deconcentratie: stedelijke uitbreiding en bouwlocaties in groeikernen op afstand van bestaande steden.

Identiteit (stedelijk niveau):

- Functionele tuinstadgedachte (Van Eesteren en de RIJP);
- Iedere buurt een centrum, plek voor ontmoeting gelegen aan het groen;
- Verweving met landschap;
- Woonhoven en woonerven als collectieve ruimten, belangrijk voor sociale structuur.

1960 1980







De wijkstructuur van Lelystad schematisch weergegeven en Lelyscentre in de jaren 60/70. Bron: Fotocollectie Rijksvoorlichtingsdienst en Stedebouwkundige ontwikkeling, RIJP (1978), en Flevobericht nr. 89 (1974)

geworden dan gedacht doordat de realiteit vaak weerbarstiger was dan verwacht. Veelvuldig zijn de plannen voor Lelystad aangepast als gevolg van conflicten over ambities en visies voor de stad en spanningen tussen idealisme en pragmatisme. Zo werd wonen meer een doel op zich; de woningen waren functioneel en ruim. Aandacht voor de sociale structuur en de sociale cohesie in de wijken verdween naar de achtergrond.

In de moeilijke jaren tachtig kwam economisch de klad in de ontwikkeling van de stad. De aanleg van een snelweg werd uitgesteld, de belangrijke treinverbinding met de Randstad bleef uit en de broodnodige werkgelegenheidsgroei bleef achter. De inpoldering van het Markermeer kwam ter discussie te staan en is uiteindelijk helemaal afgeblazen. Bovendien bleek Almere als overloopgebied voor de Amsterdammers door haar nabijheid aantrekkelijker te zijn dan Lelystad. Lelystad beleefde in die jaren een dieptepunt met een hoge werkloosheid, veel leegstand en criminaliteit. Vanaf eind jaren negentig ging het beter en de neergaande spiraal werd gekeerd. Lelystad werd op de kaart gezet met een scala aan ontwikkelingen, zoals de ontwikkeling van het stadscentrum, de kustontwikkeling en de renovatie van de oudere wijken (door de woningbouwcorporatie in de woningen en door de gemeente in de openbare ruimte). Dit betekende niet dat alle problemen voorbij waren, maar er waren genoeg redenen om met vertrouwen en trots naar de toekomst te kijken.

2000

4.2.2 Heden: Wat gebeurt er in Lelystad? (wonen en voorzieningen)

Demografische ontwikkeling

Op 1 september 2020 had Lelystad 79.479 inwoners. Vanaf 2030 wordt geen groei meer verwacht door geboorteoverschot dus zal de groei bepaald worden door het vestigingsoverschot. Daarbij wordt een afnemende demografische druk vanuit eigen bevolking verwacht. De omgevingsvisie gaat uit van de Lelystadse bevolkingsprognoses op basis van een groeiscenario. Vooral de kwalitatieve groei van de stad wordt beoogd. Enkele specifieke kenmerken van Lelystad:

- **Vergrijzing:** de groep 65+ groeit van circa 13% nu, naar 19% in 2025. Hiervan zal circa 40% ouder zijn dan 75. Voor deze groep zijn zorg en voorzieningen in de buurt nodig.
- **Ontgroening:** Het aantal jonge kinderen neemt af, het aantal geboorten per jaar stabiliseert op ca. 880 per jaar.
- Het aantal één- en tweepersoonshuishoudens neemt toe door o.a. gezinsverdunning en toename van eenoudergezinnen.

Voorzieningen

Naar huidige inzichten zal het winkelareaal van niet-dagelijkse sector te groot worden voor de draagkracht van Lelystad in de toekomst.

Gezondheid

Een aantal belangrijke zaken die momenteel in Lelystad spelen:

- **Verandering in het Nederlandse zorgstelsel:** zelfredzaamheid eerst en ondersteuning aanvullend, en dan vooral extramuraal. Hierdoor komen en blijven meer kwetsbare inwoners in de wijken wonen.
- **Gezondheidsproblematieken**, vaak gerelateerd aan de sociaal-economische status van de inwoners: Meer dan de helft van de inwoners in Lelystad kampt met overgewicht en toename van chronische aandoeningen, met name bij lager opgeleide inwoners. Een groot deel van de inwoners voelt zich niet gezond. Dat is een risico met betrekking tot sociale participatie.
- Een relatief grote groep Lelystedelingen ervaart een gevoel van **eenzaamheid en/of sociale uitsluiting** (14% van de inwoners van de volwassenen van 19 jaar en ouder, voelt zich ernstig tot zeer ernstig eenzaam).

Wonen

Er is een sterke **druk op de regionale woningmarkt,** vooral in Amsterdam en directe omgeving. Lelystad kan hier op inspelen, omdat de stad nog ruimte heeft voor (unieke suburbane) woonmilieus.

Lelystadse woningen zijn in vergelijking met omliggende gemeenten van dezelfde grootte relatief betaalbaar. Toch komt deze

betaalbaarheid en beschikbaarheid van een eerste of volgende koopwoning onder druk te staan.

Veel van de stempel-, cluster- en woonerf-wijken zijn sleets, verouderd en naar binnen gericht; sociaal-economische en ruimtelijke opgaven cumuleren in deze wijken. Enerzijds een opgave om te investeren in een verbetering van de sociaaleconomische positie van de bestaande bevolking (werk, opleiding, gezondheid, etc.) en nieuwe bewoners aan te trekken; anderzijds een forse ruimtelijke opgave.

Cultureel erfgoed

Lelystad kent verschillende cultuur-historisch waardevolle gebouwen en elementen in haar stad zoals bijvoorbeeld het Stadhuis, het Werkeiland, station Lelystad Centrum, CKV de Kubus en het Smedinghuis. Door sloop- en ontwikkelingsplannen bij verschillende gebouwen in Lelystad speelt steeds vaker de vraag of gebouwen, ensembles of gebieden op grond van cultuur-historische relevantie behouden moeten blijven.

Belangrijkste trends en ontwikkelingen

- Inzet van de omgevingsivisie is een demografisch groeiscenario;
- Lelystad vergrijst en tegelijkertijd wordt meer zelfredzaamheid verwacht van burgers;
- Voorzieningen staan onder druk i.vm. te weinig draagkracht;
- Regionale woningmarkt staat onder druk;
- Veel stempel-, cluster en andere wijken raken verouderd;
- Vraag is welke cultuurhistorische gebouwen, ensembles en/of gebieden behouden moeten blijven.

4.2.3 Strategie voor de toekomst (wonen en voorzieningen)

Demografische ontwikkeling

De stad gaat groeien naar 100.000 inwoners. De nieuwbouw en transformatie van de bestaande stad wordt gericht ingezet op selectieve plekken waar de maatschappelijke en economische meerwaarde het grootst is en bijdragen aan het in balans brengen van de stad. Met het woningbouwprogramma en transformatieopgave sluit Lelystad aan op de ambitie om sterke schouders en meer schouders naar de stad te halen, huidige inwoners een beter perspectief op een wooncarrière (zowel starten als doorstromen) te bieden, op de ruimtelijke kwaliteiten van de stad (Hoofdstad van de Nieuwe Natuur) en op het economisch profiel van onze stad. Ook richt Lelystad de inspanningen hierbij op versterking van de leefbaarheid in de bestaande stad.

Voorzieningen

Lelystad zet in op een hiërarchische voorzieningenstructuur op nationaal/regionaal – (Bataviakwartier), stads – (Stadshart) en wijkniveau (wijkcentra). In deze structuur krijgt het Lelycentre de positie van een wijkwinkelcentrum. Stadshart en Bataviakwartier functioneren naast elkaar. Ze zijn complementair in uitstraling, doelgroep, doel en bereik. Bataviakwartier heeft een regionale aantrekkingskracht: onderscheidend wonen aan de kust en leisurevoorzieningen die niet concurreren met de stedelijke voorzieningen in het Stadshart.

- **Stadshart:** Lelystad kiest voor een sterk en vergroend Stadshart waar de basisvoorzieningen op orde zijn en wonen en werken gecombineerd worden. Hier zijn de lokale detailhandel, binnenstedelijke horeca, de schouwburg en de bioscoop, stedelijke woningbouw, kantoren/zakelijke dienstverlening, publieke sector en het intercitystation geconcentreerd. In het Stadshart zal de nadruk liggen op de transitie naar verblijfsplek (‘place to be’). Het Stadshart wordt het sociaal en cultureel ontmoetingspunt met een passende winkelfunctie en kwantitatieve en kwalitatieve groei van andere functies, met name wonen.
- **Bataviakwartier:** het Bataviakwartier ontwikkelt zich naar een bruisend recreatief en toeristisch gebied met (inter) nationale en regionale aantrekkingskracht. Hier kan men prachtig wonen met uitzicht over de nieuwe natuur, terwijl op de boulevard een aantrekkelijke mix van leisure, evenementen, horeca en wonen te vinden is.

De voorgestane winkelstructuur blijft overeind. Toch is het winkelareaal van de niet-dagelijkse sector in de toekomst te groot en zal moeten krimpen.Dit overaanbod bestaat vooral in het Stadshart. Nieuwbouw binnen deze sector is alleen aan de orde als sprake is van het ‘nieuw-voor-oud’ principe.



Kaart: Toekomstbeeld wonen en voorzieningen in Lelystad 2040 (voor de legenda zie pagina 38)

Hoofdpunten strategie

1. Lelystad ontwikkelt zich naar zelfstandige stad met unieke woonmilieus binnen de MRA;
2. De stad gaat groeien naar 100.000 inwoners met meer en sterke schouders;
3. Ontwikkelen en bouwen gaan in Lelystad samen met ontwikkeling natuur;
4. Lelystad zet in op een hiërarchische (gerangschikte) voorzieningenstructuur;
5. Wij helpen mensen langer gezond thuis te blijven door het maken van een gezonde woonmgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten;
6. Cultuurhistorisch erfgoed wordt behouden door ontwikkeling.

2040

De **Campuszone** wordt doorontwikkeld voor onderwijs – en sportvoorzieningen (VO, MBO en HBO) en het ziekenhuis en daaraan gerelateerde zorgvoorzieningen.

Gezondheid

Lelystad gaat voor **'positieve gezondheid'** waar het accent op de mens ligt in plaats van op de ziekte. Door integraal, wijkgericht en meer datagedreven te werken will Lelystad de gezondheid van haar inwoners verbeteren. Lelystad zal zich inzetten op actieve gezondheidsbevordering door **een gezonde en beweegvriendelijke omgeving** te creëren (met wandelen en fietsen als prioritaire vervoerswijzen, sport en spel in de woonomgeving, natuurspeelplaatsen). Ook zal Lelystad gezond eten en drinken stimuleren door bijv. de aanleg van een buurtmoestuin, schooltuintjes en geen fastfood restaurants nabij scholen toestaan. Lelystad zal ook meer ontmoetingsplekken voor jong en oud creëren (speelplaatsen en bankjes).

Wonen

Lelystad houdt bij de ontwikkeling van bestaande en nieuwe woonmilieus vast aan de unieke kwaliteiten van de ruime en groene woonstad. Hiervoor gebruikt Lelystad de groene dragers binnen de oude wijken. Zo kan bijvoorbeeld het Woldpark, aansluitend op het Stadshart, opgewaardeerd worden tot stadspark met sportieve en/of recreatieve functies. Wijkparken zouden eventueel versterkt kunnen worden door het toevoegen van bebouwing aan de randen. Buurtvoorzieningen liggen vaak naast deze parken en kunnen hierdoor mogelijkerwijs aan draagkracht winnen.

Prioritaire gebieden voor woningbouw zijn het Stationsgebied-Stadshart, Warande en de Kust, aangevuld met kleinere meer binnenstedelijke locaties. Op termijn kunnen hier - indien nodig - nog meer locaties aan worden toegevoegd. Nieuwe woonlocaties buiten de groene rand van Lelystad (bijv. aan de oostzijde van de A6) zijn niet aan de orde.

- **Bataviakwartier en het Stadshart** zullen zich kenmerken door een stedelijk, gemixt en divers woonmilieu met hoge dichtheden.
- **Warande:** heeft verschillende reservedeelgebieden die kunnen worden ingezet om bij te dragen aan de woningbouw opgave van de MRA. Het reeds bebouwde gebied van De Warande bestaat uit een raster van lanen en parkbossen. Daartussen liggen woonbuurten. Het groen bevindt zich in de parkbossen en langs de lanen. Bij de verdere ontwikkeling van Warande wordt wonen midden in nieuwe natuur met unieke woonconcepten de norm. Warande zal dan ook ruimtelijk worden verweven met het Hollandse Hout en de Oostvaardersplassen en maakt deel uit van de groene rand om Lelystad. De groene rand kent ontspannen woonmilieus met wonen in kleine clusters. Tussen de clusters is voldoende ruimte voor natuur. De Warande biedt daarmee een groen woonmilieu met gemiddeld genomen een lage woningdichtheid. Lelystad zal in de toekomst onderzoek uitvoeren naar een mogelijke verdichting direct rondom het station Lelystad Zuid. Hierbij moet in ogenschouw worden genomen wat de verhoudingen

zijn en eventuele concurrentie is met de verdichting van het Stadshart-Stationskwartier.

De kwaliteit van de **huidige woonwijken** en de urgentie voor ingrijpen varieert. Soms zijn de wijken op orde en is consolideren het credo, maar vaker is vitalisering of zelfs transformatie van slechtere delen van deze woonwijken noodzakelijk. De buurten dienen levensloopbestendig te zijn en te zijn ingericht op langer thuis wonen. De hele wooncarrière kan plaatsvinden in de buurt.

Lelystad gaat een **strategische wijkaanpak** gericht op stedelijke vernieuwing opstellen. Dit is een stap voor stap, buurt tot buurt benadering. Op basis van wijkanalyses wordt een selectie van de eerste wijken en prioritering per buurt aangegeven. Sociale en fysieke leefbaarheids- en gezondheidsproblemen doen zich vaak voor in een deelgebied op zelfs op complexniveau van een wijk. Ook is er een wens voor een gezonde en beweegvriendelijke omgeving. Voor deze geselecteerde buurten worden kansenkaarten opgesteld, die de basis voor de wijkagenda's vormen.

Lelystad stuurt bij deze **strategische wijkaanpak** vooral op de instroom van draagkrachtigere bewoners, het openbreken van in zichzelf gekeerde buurten, een gedifferentieerde woningvoorraad met ook duurdere woningen, soms intensivering - soms verdunning, ruimte voor kleinschalige economische activiteiten en voor de vernieuwing van het publieke domein. Ook zet Lelystad in op mogelijkheid om door te stromen in eigen wijk. Lelystad wil ondermijning en ruimtelijke segregatie voorkomen.

In de buurtvernieuwing liggen daarbij kansen om de natuur nog meer de stad in te brengen door natuurinclusief te vernieuwen of bouwen en binnen de wijken het wonen naar het groen toe te keren. De noodzakelijke verduurzaming, ontwikkeling naar een circulaire economie, energietransitie en klimaatadaptief maken van de woonomgeving is een katalysator voor wijkvernieuwing. In de nabije toekomst zullen Waterwijk, Boswijk, Atol en Zuiderzeewijk worden gerevitaliseerd. Naar aanleiding van onderzoek zal worden besloten of hier herinrichting wenselijk is.

Cultureel erfgoed en archeologie

Voor cultuurhistorisch erfgoed geldt het concept van 'Behoud door ontwikkeling'. Hier worden cultuurhistorische en archeologische kwaliteiten niet alleen beschermd maar ook benut bij ruimtelijke vraagstukken. Dit komt zowel het erfgoed ten goede (behoud) als ook de kwaliteit van het ruimtelijk ontwerp (ontwikkeling). Lelystad wil garanderen dat toekomstige inwoners de stedenbouwkundige, cultuur- en architectuurhistorische waarden ook in de toekomst kunnen blijven ervaren. Archeologiebeleid en monumentenbeleid wordt momenteel ontwikkeld.

4.3 Werken & leren in Lelystad

4.3.1 Verleden: DNA van Lelystad

Bij de ontwikkeling van de Flevopolder waren naast een agrarische functie ook een woon- en recreatiefunctie voorzien. Daarbij was ook ruimte voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen en industrie.

Lelystad werd in het begin vooral gekenmerkt door een agrarische functie met daarbij de vestiging van toeleverende industrie en industrieën ter verwerking van agrarische producten. Daaraan verwante industrieën zoals machinefabrieken, scheepswerven, bedrijven ter vervaardiging van bouw- en verpakkingsmaterialen streken ook neer in Lelystad. In de functionele stad werden gebieden gescheiden door dubbelbaans stadshoofdwegen. Bedrijven en industrie vestigden zich aan de buitenzijde van het stedelijke gebied, in een gebied omgeven door groen.

Door de ligging aan de baai van de Oostvaardersdijk werd Lelystad beschouwd als mogelijke voorhaven van Amsterdam voor goederenvervoer en watersport.

Verder werd Lelystad ontworpen met een langgerekte centrumzone met drie verdichtingslocaties voor winkelcentra, culturele instellingen, kantoren, een ziekenhuis, een spoorwegstation en scholen voor voortgezet onderwijs. Deze langgerekte centrumzone vormde het bindende element tussen de wijken in Lelystad.

Inspiratie en lessen uit het verleden

Positionering (regionaal niveau):

- De Flevopolder was bedoeld voor agrarische productie, wonen en recreatie. Ook was het de bedoeling om er industrie te vestigen.

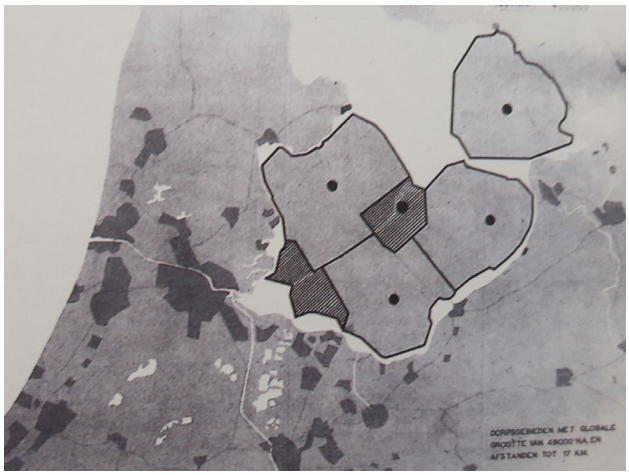
Identiteit (stedelijk niveau):

- Voorhaven van Amsterdam;
- Bedrijven- en industrieterreinen bewust aan de buitenzijde van het stedelijk gebied geplaatst, omgeven door groen;
- Langerekte centrumzone met drie verdichtingslocaties voor winkels, onderwijs en andere voorzieningen.

1960 1980



Bedrijventerrein te Lelystad in 1977 en het concentratiepatroon van Wijers van 1961.Bron: J.U. Potuyt via Flevolandsgeheugen en Structuurplan voor Zuidelijke IJsselmeerpolder van de Dienst der Zuiderzeewerken (1960).



2000

4.3.2 Heden: Wat gebeurt er in Lelystad? (werken en leren)

Circa een derde van de Lelystadse werkgelegenheid is in de publieke sector. Deze sector staat onder druk van schaalvergroting en publieke bezuinigingen en zal waarschijnlijk krimpen. Daarnaast zet e-commerce het functioneren van het stadscentrum onder druk: beleving en ontmoeting worden belangrijker.

De kantorenmarkt in Lelystad, voornamelijk in het stadshart gevestigd, groeit al langere tijd niet of nauwelijks. Daarnaast voldoet een deel van de kantoren in Lelystad niet meer aan de wensen van deze tijd: flexibel, in een levendige omgeving en goed multimodaal bereikbaar. De voorraad voor de toekomst staat er kwantitatief al (genoeg m2), maar zal vernieuwd moeten worden naar de eisen van de huidige en toekomstige gebruikers. Hier ligt een transformatie en/of vervangingsopgave.

Regionale specialisering

Pendel naar Lelystad groeit (met name hoger geschoold personeel). Lelystad ontwikkelt zich van forensenstad naar netwerkstad binnen de MRA. Lelystad is economisch onlosmakelijk onderdeel van de MRA met een specifiek profiel. Dit biedt werkgelegenheidskansen op het gebied van o.a. logistiek, innovatieve maakindustrie, secundaire agrofood en toerisme en recreatie.

Recreatie en toerisme zijn een belangrijke economische groeimarkt. Het aantal binnenlandse en buitenlandse bezoekers neemt landelijk sterk toe. Tevens zijn er veranderingen in het recreatiegedrag en vrijetijdsbesteding, de regionale spreidingsopgave en daarmee de noodzaak tot het creëren van nieuwe bestemmingen.

Positionering en bereikbaarheid

Lelystad heeft een excellente multimodale bereikbaarheid met een seaport, airport, railport en roadport. Ook is er genoeg ruimte voor bedrijvigheid met XXL kavels. De ontwikkelingen Lelystad Airport en Flevokust Haven leiden tot meer werkgelegenheid.

Innovatie

Door de centrale ligging, multimodale ontsluiting en ruimte is Lelystad geschikt als proeftuin op het gebied van energietransitie en circulaire economie. Samenwerkingsverbanden zijn aangegaan met kennisinstituten (o.a. WUR, Windesheim Flevoland, Aeres Hogeschool).

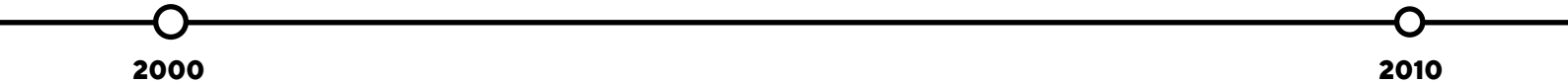




Foto: Ontwikkeling rondom Lelystad Airport. Bron: Gemeente Lelystad (2019).

Belangrijkste trends en ontwikkelingen

- Pendel naar Lelystad groeit (met name hoger geschoold personeel);
- Lelystad specialiseert zich economisch gezien steeds meer binnen de MRA;
- Lelystad profiteert economisch steeds meer van haar excellente multimodale bereikbaarheid per weg, spoor, vaarweg en vliegtuig.
- Recreatie en toerisme zijn een belangrijke economische groeimarkt;
- Lelystad is geschikt als proeftuin m.b.t. energietransitie en circulaire economie.

4.3.3 Strategie voor de toekomst (werken en leren)

Regionale specialisering

Lelystad wil dat de economie zich specialiseert en een krachtige regionale meerwaarde levert. Lelystad wil een economie die toekomstgericht is. Lelystad richt zich voor de groei van de bedrijvigheid op de sectoren logistiek, toerisme en secundaire agrofood en wil daarin een speler worden op landelijk niveau. Om deze ambitie te bereiken zet Lelystad in op / biedt ruimte voor de duurzame ontwikkelingen van:

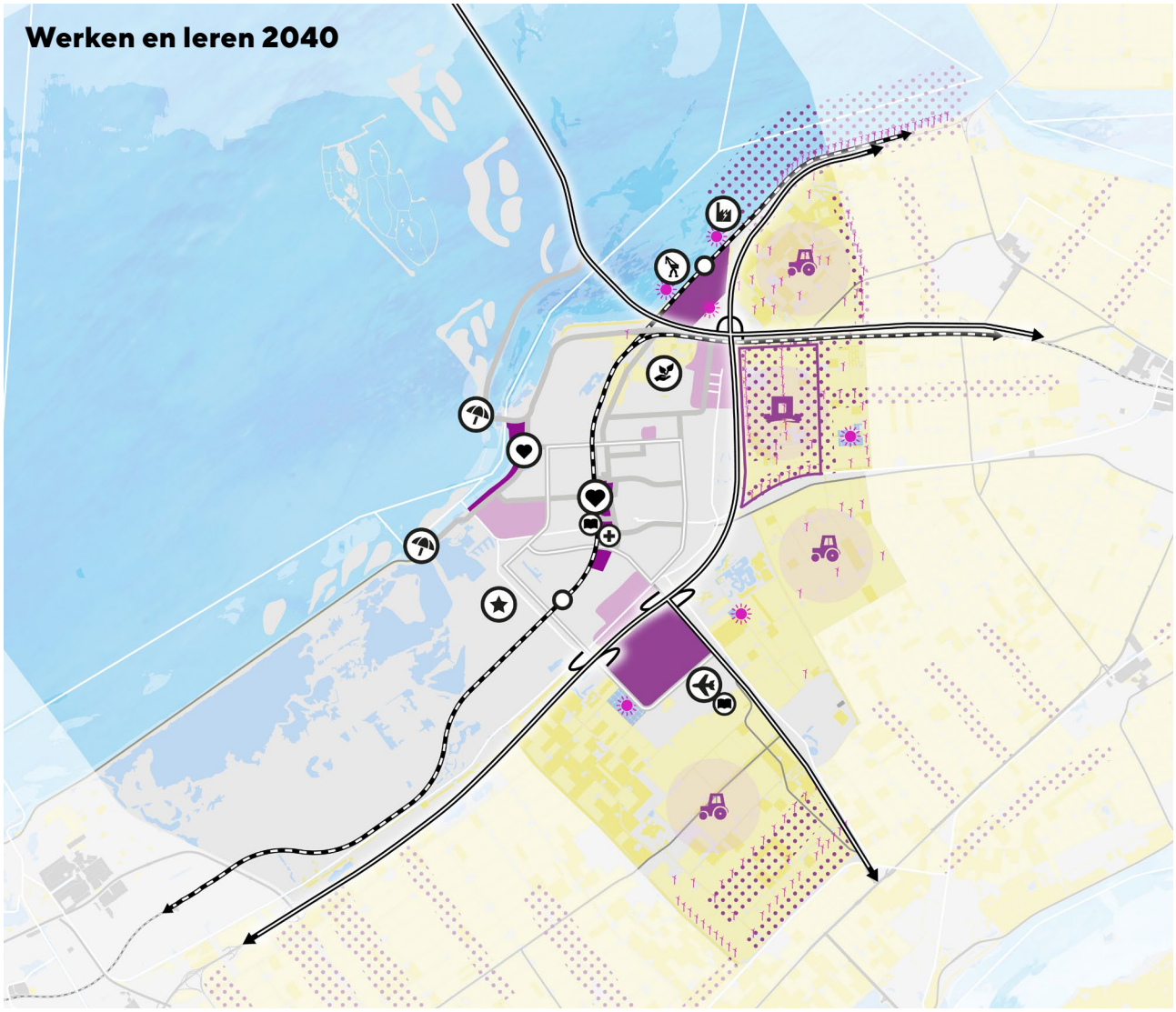
- **Lelystad Airport Businesspark (LAB):** LAB wordt ontwikkeld als centrum voor handel, logistiek en innovatieve maakindustrie. Dit wordt gedaan door ruimte te geven aan productiebedrijven, logistiek en aan de luchthaven gerelateerde commerciële functies zoals kantoren, ontmoetingsplekken en hotels.
- **Flevokust Haven:** ontwikkelt zich als circulair logistiek bedrijventerrein met een multimodale overslaghaven. Met het maximaal benutten van de container op- en overslag en het aantrekken van bedrijven gerelateerd aan overslag, logistiek, productie en distributie wordt Flevokust Haven een belangrijke speler in het Nederlandse/West-Europese netwerk van zeehavens en binnenhavens.
- **Bataviakwartier:** voorzieningencentrum met regionale en (internationale) aantrekkingskracht met werkgelegenheid in leisure.
- **Stadshart:** voorzieningencentrum met stedelijke aantrekkingskracht met werkgelegenheid in detailhandel en dienstverlening.

De **vrijetijdseconomie** wordt in Lelystad verder uitgebouwd door het doorontwikkelen van Nationaal Park Nieuw Land, de kustzone (met nieuwe eilanden), het Bataviakwartier en Poort Lelystad.

Bij de mogelijke ontwikkeling van **nieuwe kantoren** focust Lelystad zich op het Stadshart en LAB en gaat Lelystad vraaggericht ontwikkelen. Gemeente Lelystad ondersteunt verder de gefaseerde transformatieplannen van kantoren en winkels naar woningen.

De **bestaande bedrijventerreinen** worden geconsolideerd. Op de kleinere bedrijventerreinen (in de woonwijken) is maatwerk mogelijk en worden de mogelijkheden voor functiemenging onderzocht. Dit kan bijvoorbeeld op de kleine bedrijventerreinen in Jol, Kempenaar en Griend. Klimaatadaptatie en natuurinclusiviteit zijn eveneens integrale opgaven voor (bestaande) bedrijventerreinen en industriegebieden. Hier liggen uitdagingen m.b.t . biodiversiteit, hittestress en wateroverlast. Ook bedrijventerreinen moeten straks aardgasvrij zijn.

Bij bestemmen van ruimte wordt prioriteit gegeven aan infrastructuur voor duurzame energieproductie en transport.



Kaart: Toekomstbeeld werken en leren in Lelystad 2040 (voor de legenda zie pagina 38)

Hoofdpunten strategie

1. Lelystad richt zich voor de groei van de bedrijvigheid op de sectoren logistiek, toerisme en secundaire agrofood en wil daarin een speler worden op landelijk niveau;
2. De A6 zone wordt de economische as met de belangrijkste werkgebieden LAB, Lelystad Airport en Flevokust Haven;
3. De vrijetijdseconomie wordt verder uitgebouwd door o.a. ontwikkeling Kustzone
4. Stadshart en Bataviakwartier genereren werkgelegenheid in de detailhandel, horeca en leisure/(water)recreatie;
5. Lelystad gaat de innovatieve duurzame landbouw faciliteren om zo mogelijkheden te bieden voor werkgelegenheid in de secundaire agrofood sector;
6. De Campuszone wordt doorontwikkeld voor o.a. onderwijs – en sportvoorzieningen.

2040

Positionering en bereikbaarheid
De A6 zone wordt de economische as waaraan de belangrijkste werkgebieden zoals LAB, Lelystad Airport en Flevokust Haven liggen.

Lelystad zet zich in voor de ontwikkeling van Lelystad Airport tot een regionale luchthaven. Lelystad Airport heeft de ambitie een schone, veilige, innovatieve en relatief stille luchthaven te zijn. Het beschikt hiertoe over luchtverkeersleiding en een moderne vloot. Toekomstige functies op de luchthaven en omgeving zijn: platformgebonden, luchthavengebonden, luchthavengerelateerde en reguliere bedrijfsfuncties. Lelystad Airport en LAB worden gezamenlijk en complementair als een toplocatie voor bedrijven in de markt gezet.

Innovatie
Om Lelystad als proeftuin op de kaart te zetten, worden bedrijven en kennisinstellingen gestimuleerd om in de praktijk nieuwe energievormen, circulaire economie, logistiek, duurzame luchtvaart, groene technologie en agribusiness te testen. De samenwerking met de WUR (Wageningen University & Research) wordt versterkt.

Lelystad gaat actief ondernemerschap en initiatieven vanuit de maatschappij bij de oprichting van bijvoorbeeld energiecoöperaties en initiatieven om zelfredzaamheid en innovatiekracht te vergroten, ondersteunen.

Gastheerschap
Lelystad investeert in een goed vestigingsklimaat, in het stadshart, in goede voorzieningen en in woonmilieus. Lelystad stimuleert ondernemerschap en initiatieven vanuit de maatschappij, bijvoorbeeld bij het oprichten van energiecoöperaties en overige ondernemende vormen. Zodoende wordt zelfredzaamheid en innovatiekracht vergroot.

Landbouw en secundaire agrofood
Lelystad gaat de innovatieve duurzame landbouw faciliteren om zo mogelijkheden te bieden voor werkgelegenheid in de secundaire agrofood sector (verwerking landbouwproducten tot voedsel).

In de Provinciale Omgevingsvisie is 'Landbouw: meerdere smaken' (diversiteit bedrijfsvorming) benoemd als strategische opgave. Daarbij wil de provincie samen met de agrosector en mede- overheden zorgen voor optimale condities voor de landbouw: een vruchtbare bodem, schoon water, gezond ecosysteem en een goede infrastructuur.

Gemeente Lelystad wil samenwerking en communicatie vergroten ten behoeve van toekomstbestendige en gezonde landbouwbedrijven. Ook wil de gemeente samen met de agrarische sector en andere partners de transformatie richting kringlooplandbouw faciliteren (het zoveel mogelijk denken in kringlopen en hergebruik van reststoffen). Onderwerpen als circulariteit, biodiversiteit (kwaliteit van bodem en water), duurzame energie (zonnevelden) en klimaatadaptatie (waterberging) komen hierin samen.

Onderwijs

Het Lelystadse onderwijs is onderscheidend, contextrijk en aantrekkelijk. Om dit te verwezenlijken moet Lelystad zorgen dat de kwaliteit op orde is. Daarvoor moet Lelystad kwaliteitsverbetering van het onderwijs op alle niveaus garanderen. Daarom investeert Lelystad fors in onderwijshuisvesting. Deze investeringen maken bij onderwijsconcepten passende huisvesting mogelijk en gaan gepaard met inrichten van nieuwe onderwijsconcepten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden van moderne technologie.
In de toekomst zorgt Lelystad ervoor dat onderwijs, ondernemers en overheid intensief samenwerken (onder meer in de triple helix) in de ontwikkeling van onderwijs.
Het onderwijs sluit daarbij goed aan op de praktijk en is contextrijk. Dit geldt voor de gehele onderwijsketen en de scholing van werkzoekenden en werkenden. Ervaringen en kennis van buiten Lelystad worden hierbij ingezet. Bij Lelystad Airport faciliteert Lelystad luchthavengerelateerd onderwijs op locatie.

Campuszone

De **Campuszone** wordt doorontwikkeld voor onderwijs – en sportvoorzieningen (VO, MBO en HBO), het ziekenhuis en daaraan gerelateerde zorgvoorzieningen en woongebouwen. De Campuszone is gelegen ten zuiden van het stadshart. Campus betekent in het latijn ''open veld''. Het is een parkachtig autoluw gebied, met alzijdige gebouwen met een relatief grote maat. Deelgebied Campus Noord bevat naast woon- en kantoorgebouwen het ziekenhuis St. Jansdal, dat momenteel wordt herontwikkeld. Momenteel krijgt de nieuwe onderwijscampus Porteum een plek in deelgebied Campus Midden. Deelgebied Campus Zuid is het jongste deel van de Campuszone en begint ten zuiden van de Larserdreef. In dit deel van de Campuszone is nog geen bebouwing gerealiseerd, maar zijn plannen voor clusters van semi-permanente woongebouwen in een groen landschap. Een 'MRA-snelfietsroute' vanaf het stadshart richting Almere zal de structuurdrager worden van de openbare ruimte.

4.4 Groen & omgevingskwaliteit in Lelystad

4.4.1 Verleden: DNA van Lelystad

De IJsselmeerpolder was voornamelijk gericht op de agrarische functie. Flevoland kreeg er nog twee functies bij; recreatie (langs de Randmeren, het IJsselmeergebied en in de groengebieden) en een woonfunctie.

Lelystad is omgeven door windsingels als beschutting tegen weersinvloeden. De functionele scheiding met grote recreatiegebieden voelt vanuit het perspectief van de wandelaar en fietser toch als een verweving met het landschap door een fijnmazig netwerk van fiets- en wandelpaden. Ook wordt Lelystad gekenmerkt door groengebieden die als groene longen tot aan het centrum reiken. Stad en het landschap zijn daardoor sterk met elkaar verweven. Deze groengebieden vormen open zones tussen de wijken en zorgen voor ruimtelijke geleding van het stedelijk gebied. De verwevenheid van stad en landschap zit in alles: van dreven tot parken en kleiner groen. De grootste verbindende factor zijn de dreven. In het oorspronkelijk plan van Lelystad zijn deze ontworpen als 'wegen' voor flora en fauna. Via de dreven zouden planten en dieren zich door de stad kunnen verspreiden. Parken zijn bewust tegen de dreven geplaatst en functioneren als ecologische kraamkamers.

Aan de stadsranden vormen de groengebieden een overgangszone tussen het bebouwde stadslichaam en het open polderlandschap. Het Oostvaardersdiep met een hoger gelegen kustzone als ligging aan de baai langs het Markeermeer vormt een scherpe begrenzing die uitnodigt tot concentratie van bebouwing/voorzieningen.

De interne hoofd-structuur via woonhoven gericht op dorpsweide of (sport)park of stadspark geven bewoners mogelijkheid voor ontmoeting, samenwerking en een eigen invulling van de openbare ruimte. Naast het stedelijk groen, waarin ook

Inspiratie en lessen uit het verleden

Positionering (regionaal niveau):

- IJsselmeerpolders voornamelijk gericht op agrarische functie. Later nog twee doelen er bij: recreatie en wonen (overloop).

Identiteit (stedelijk niveau):

- Lelystad omgeven door windsingel;
- Groengebieden die van buiten tot diep in het centrum doordringen;
- Stadsranden overgangen tussen stad en polderland;
- Natuurpark Lelystad oorspronkelijk een buitenverblijf van Artis;
- Ontwerp van de dreven (profiel en zichtlijnen) t.b.v. een 'polderervaring'.

1960 1980



Van Eesterens plan uit 1964. Bron: Collectie Het Nieuwe Instituut/ EEST, 5.218 (bijgesneden).

stadsparken en wijkparken waren opgenomen, werden beplantingsstroken binnen wijken en buurten aangelegd als aankleding van de langzaamverkeerroutes. In deze stroken werden buurtparken en groenvoorzieningen opgenomen.

De bosterreinen in het Zuigerplasgebied, het Gelderse Hout, Hollandse Hout en de havengebieden langs de kustzone kregen een recreatieve functie toegewezen.



Historische kaart: groenstructuurplan van Lelystad waarop de groene 'vingers' te zien zijn die tot ver in de stad reiken. Bron: RIJP (1978).

2000

4.4.2 Heden: Wat gebeurt er in Lelystad? (groen en omgevingskwaliteit)

Natuur en ecologie

Het belang van een duurzame balans tussen recreatie, natuur, biodiversiteit en ecologische ontwikkeling in en rond de stad wordt steeds meer gezien. Een belangrijke ontwikkeling in dit kader is de ontwikkeling van Nationaal Park Nieuw Land. Het Nationaal Park Nieuw Land is recent geopend (1 oktober 2018) en omringt Lelystad met circa 29.000 hectare natuurschoon en bevat de Lepelaarsplassen, de Oostvaardersplassen, de Marker Wadden en een groot gedeelte van het Markermeer. Het Markermeer behoort grotendeels tot de gemeente Lelystad. Op dit moment staat robuuste natuurontwikkeling hoog op de agenda in Lelystad. Het RRAAM (Rijk-regioprogramma Amsterdam Almere Markermeer) en daarin het TBES (Toekomstbestendig Ecologisch Systeem) dragen hieraan bij. Momenteel is ontwerpend onderzoek gaande om de ecologische kustontwikkeling te versterken. Het Markermeer, IJsselmeer en Oostvaarderspassen zijn Natura2000 gebieden waarbij het Markermeer daarmee het grootste zoetwatergebied van Europa is.

Toerisme en recreatie

Lelystad ontwikkelt zich steeds meer als recreatieve bestemming in Nederland en werkt hard aan de ontwikkeling van Poort Lelystad, Bataviakwartier en Marker Wadden. In de nabije toekomst (voor 2022) wordt de toegankelijkheid van Poort Lelystad vergroot door aanpassingen aan de recreatieve infrastructuur, een recreatief transferium en een ontvangstplek voor bezoekers.

Openbaar groen en water

Vergroeningsopgaven die momenteel spelen in Lelystad is hoe te vergroenen in verdichte en versteende wijken waar hittestress en wateroverlast een probleem kunnen zijn. Ook wordt er binnen deze opgave gezocht naar een koppeling met biodiversiteit (klimaatrobuust groen).

Twee wateropgaven die momenteel in Lelystad spelen zijn voldoende bergingscapaciteit bij hevige regenval en of het regenwater afdoende naar groenstructuren en oppervlaktewater kan stromen.

Bodem

De bodem in Lelystad heeft een goede kwaliteit. De gemeente zet zich in voor het behoud en waar nodig herstel van deze kwaliteit. Lokaal zijn bodemverontreinigingen aanwezig. Bij het huidige bodemgebruik hoeven deze verontreinigingen niet aangepakt te worden. Als het bodemgebruik wijzigt, moet de verontreiniging worden aangepakt door de initiatiefnemer. Bodembeleid valt op dit moment onder het gezag van Provincie Flevoland maar in de toekomst zal Lelystad hier zelf verantwoordelijkheid voor dragen. Bodemdaling is in het noorden van Lelystad aan de orde, maar niet zo hevig als in andere delen van Flevoland.

Naast bovengronds ruimtegebruik en de milieuhygiënische bodemkwaliteit krijgen ook ondergrondse functies steeds meer aandacht, zoals opslag van warmte en koude, opvang en vasthouden van (regen) water, ruimte voor kabels en leidingen. Op dit moment wordt beleid ontwikkeld zodat de kwaliteiten van het bodem- en ondergrondsysteem niet worden aangetast.

Lucht- en geluidskwaliteit
Binnen Lelystad zijn er ruim opgezette woonwijken die zorgen voor een gezonde leefomgeving. Hierdoor zijn de woningen ook op ruimere afstand gelegen van de verschillende geluidsbronnen. Momenteel zijn de geluidsniveaus in alle gebieden van Lelystad nog niet in kaart gebracht.

De laatste jaren voldoet Lelystad aan de grens en richtwaarden voor emissies van luchtkwaliteitsbepalende stoffen. Daarmee genieten de inwoners van Lelystad van schone lucht in een groene omgeving.

Trillingen
Door het stedelijk gebied van Lelystad loopt het spoor voor treinverkeer. Voor een goede en gezonde omgevingskwaliteit is het van belang om trillingshinder te betrekken bij ruimtelijke keuzes ten aanzien van nieuwbouw.

Omgevingsveiligheid
De gemeente Lelystad geeft invulling aan omgevingskwaliteit door het gewenste beschermingsniveau te beschrijven met als doel het voorkomen en beperken van slachtoffers (en schade) als gevolg van een ongewoon voorval. Onder omgevingsveiligheid wordt verstaan de risico's van het gebruik en transport van gevaarlijke stoffen, de veiligheid van bedrijven en de veiligheid van nieuwe, zich snel ontwikkelende, technologieën. Denk hierbij

Belangrijkste trends en ontwikkelingen
- Het belang van een duurzame balans tussen recreatie, natuur, biodiversiteit en ecologische ontwikkeling in en rond de stad wordt steeds meer gezien met Nationaal Park Nieuw Land als belangrijke ontwikkeling;
- Lelystad ontwikkelt zich steeds meer als recreatieve bestemming en werkt hard aan de ontwikkeling van Poort Lelystad, Bataviakwartier en Marker Wadden;
- Lelystad kent een vergroeningsopgave in wijken waar hittestress en wateroverlast een probleem kunnen zijn;
- Voldoende bergingscapaciteit en afstroming zijn wateropgaven in Lelystad;
- Bodemdaling (zeeklei) is in Lelystad, net als in een groot deel van Flevoland, vrij sterk;
- De laatste jaren voldoet Lelystad aan de grens en richtwaarden voor emissies van luchtkwaliteitsbepalende stoffen.

aan gevolgen en risico's van de opslag en productie van gevaarlijke stoffen bij bedrijven, transport van gevaarlijke stoffen (weg, water, spoor en door buisleidingen), opslagsystemen voor energie (buurtbatterijen) en gevolgen en risico's door het in werking hebben van windturbines en luchthavens.
Bij de risico's van opslag, productie, gebruik en vervoer van gevaarlijke stoffen gaat het om externe veiligheid. Externe veiligheid laat zich uitdrukken in twee normen voor risicobeheersing: plaatsgebonden risico en groepsrisico. Beide normen voor risicobeheersing maken gebruik van afstanden tot risicobronnen. De afstanden voor groepsrisico worden aandachtgebieden genoemd. Deze aandachtsgebieden (brand-, explosie- en gifwolkaandachtsgebieden) zijn per activiteit vastgesteld en krijgen straks een plek in het omgevingsplan. In Lelystad wordt voldaan aan de wettelijke eisen die gesteld worden aan deze risicobronnen en valt de inpassing van die risicovolle activiteiten in de omgeving binnen de wettelijk gestelde normen.

4.4.3 Strategie voor de toekomst (groen en omgevingskwaliteit)

Natuur en ecologie

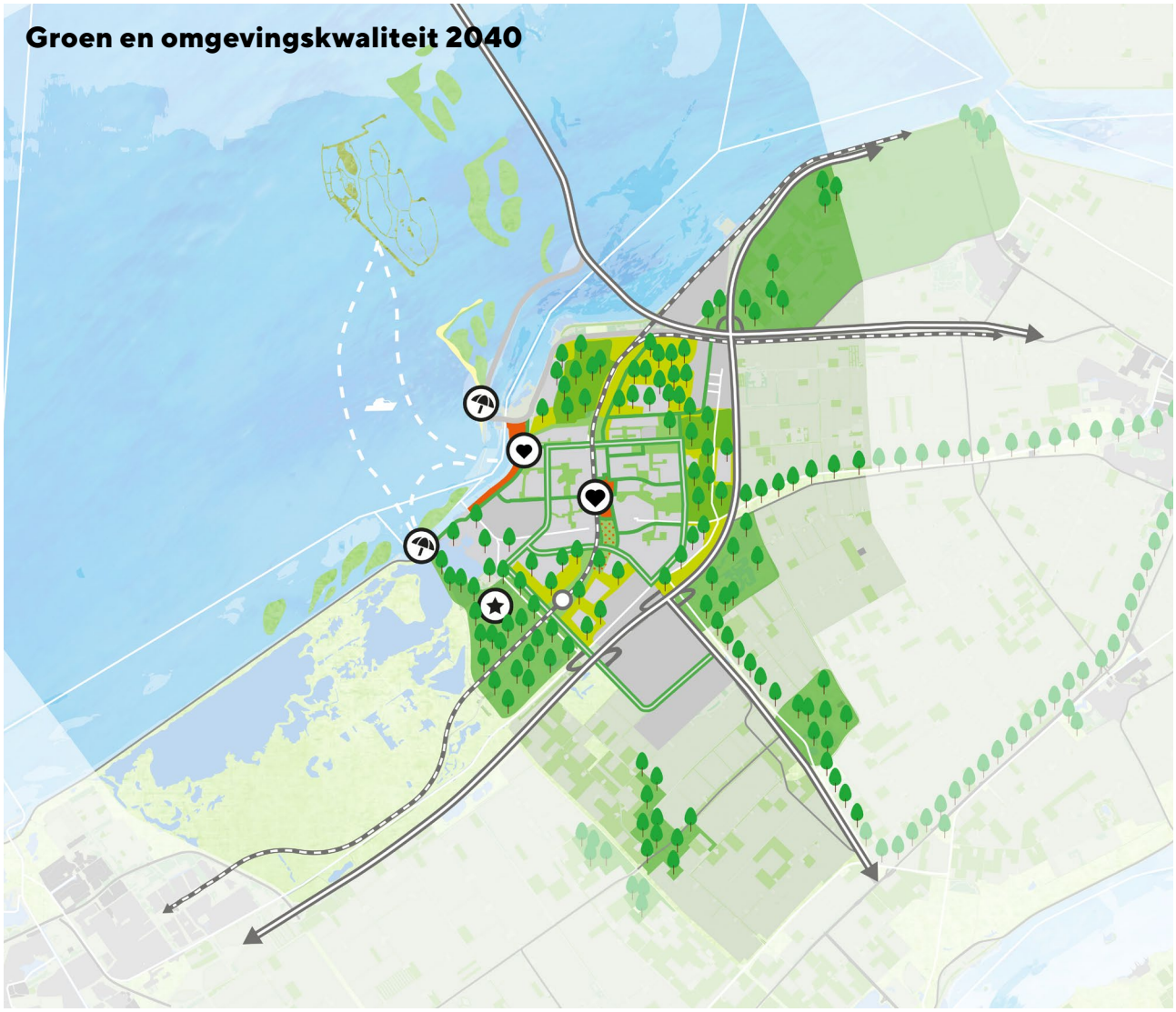
De Marker Wadden, het Schiereiland en de toekomstige tussengelegen eilanden met voor- en achteroevers versterken in de toekomst als netwerk de ecologische functie van het gebied. Hiermee wordt in de toekomst invulling gegeven aan het Rijksprogramma RRAAM en het TBES, het Nationaal Park Nieuw Land en de Programmatische aanpak grote wateren (PAGW).

Lelystad wil zoveel mogelijk sturen op natuurvriendelijke inrichting van oevers en werken met robuuste peilvakken (gebied waar een en hetzelfde waterpeil wordt nagestreefd). Daarbij wordt gestreefd naar verbetering van de waterkwaliteit door inname van gebiedsvreemd water (water met een kwaliteit die niet van nature voorkomt in een gebied) zoveel mogelijk te vermijden. Er wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de belevingswaarde van het water en het recreatief gebruik hiervan. Daarom wordt water zichtbaar gemaakt, ook in de wijken, benut het en ontsluit (nieuwe) woonwijken op het water zonder de beleving van de openheid te beperken. Capaciteit van het stedelijk water wordt zoveel mogelijk afgestemd op de afkoppelambitie (hemelwater niet langer op het vuilwaterriool lozen) van de gemeente.

Lelystad zet bossen en natuurgebieden slim in voor recreatie en toerisme, voor gezonder en beweegvriendelijker ontspannen (sport en spel), voor energietransitie (o.a. biomassa, wind en zon) en voor de klimaatadaptatie (waterretentie).

Toerisme en recreatie

Lelystad profileert zich als Hoofdstad van de Nieuwe Natuur. Daarvoor ontwikkelt Lelystad onder andere de Kustzone dat onderdeel uitmaakt van het Nationaal



Kaart: Toekomstbeeld groen & omgevingskwaliteit in Lelystad 2040 (voor de legenda zie pagina 38)

Hoofdpunten strategie

1. De Marker Wadden, het Schiereiland en de toekomstig tussengelegen eilanden met voor- en achteroevers in de Kustzone versterken in de toekomst als netwerk de ecologische functie;
2. De Kustzone met het Schiereiland, Bataviakwartier en het Werkeiland wordt ontwikkeld om van Lelystad een aantrekkelijke toeristische bestemming te maken.
3. Bataviakwartier en Poort Lelystad zijn de toegangspoorten tot Nationaal Park Nieuwland met het stationsgebied en Stadshart als entree voor de OV-reizigers.
4. Het groen van de dreven zal een rol gaan spelen voor klimaatadaptatie
5. De provincie heeft 'Landbouw: meerdere smaken' als strategische opgave benoemd. Lelystad heeft hierin een verbindende en faciliterende rol.

2040

Park Nieuw Land (Marker Wadden, Markermeer, Oostvaardersplassen, Oostvaardersoevers en Lepelaarsplassen). Lelystad wordt hiermee een aantrekkelijke toeristische bestemming. Lelystad maakt de bestaande en nieuwe natuur meer leefbaar en toegankelijker door onder andere de ontwikkeling van Poort Lelystad als een van de toegangspoorten tot het Nationaal Park Nieuw Land (de Oostvaardersplassen). Ook wordt een brede beleefbare natuur-/ kustzone ontwikkeld door de Marker Wadden met de Oostvaardersplassen te verbinden door nieuwe eilandjes, duinen en vooroevers met diverse recreatiemogelijkheden.

Andere belangrijke gebieden voor toerisme en recreatie in Lelystad zijn:

- Het **stationsgebied en het Stadshart** is voor veel bezoekers de entree van de Hoofdstad van de Nieuwe Natuur. Daarom wordt ook het Stadshart vergroend. Zo wordt de Hoofdstad van de Nieuwe natuur ook zichtbaar in het hart van de stad. Het Stadshart zal in de toekomst een verblijfsplek worden in plaats van een inkoopplek. Daarom ontwikkelt het Stadshart zich tot gastvrije verblijfsplek met evenementen op regelmatige basis. Het Stadshart houdt ook in de toekomst de functie als cultureel hart van Lelystad
- In het **Bataviakwartier** krijgt *Lelystad stad met een kust* betekenis: een bruisend recreatief en toeristisch gebied met regionale en (inter)nationale aantrekkingskracht en ruimtelijke kwaliteit. Hier kan men prachtig wonen met uitzicht over de nieuwe natuur, terwijl op de boulevard een aantrekkelijke mix van leisure, evenementen, horeca en wonen te vinden is. Naast Poort Lelystad wordt Bataviakwartier de tweede poort naar Nationaal Park Nieuw Land met een bootverbinding naar de Marker Wadden. Ook zal plek geboden worden aan riviercruises om aan te meren.
- **Natuurpark Lelystad** behoudt in de toekomst de functie als educatieve natuurbeleving door de combinatie van wilde dieren in een natuurlijke leefomgeving en zal daarnaast natuurgerichte activiteiten blijven aanbieden.
- Het **Werkeiland** is het historische startpunt van het nieuwe land Flevoland. Lelystad zet zich ervoor in dat trotse en gastvrije bewoners de bezoekers de pioniersgeest van Lelystad kunnen laten zien.
- **Gebied Lelystad Airport** wordt doorontwikkeld als luchthaven met voldoende ruimte voor vermaak. Met het aanwezige Aviodrome en Kartcentrum zal het gebied ook in de toekomst interessante mogelijkheden bieden om de techniek van luchtvaart en automotive te ontdekken.

Openbaar groen en water

In de toekomst zal het groen van de **dreven** een rol gaan spelen voor klimaatadaptatie (waterberging, hittestress), biodiversiteit en energietransitie. Daarbij wil Lelystad experimenteren met verschillende oplossingen. Kleinschalig, onbenut **groen in de buurten** kan collectief worden beheerd, worden uitgegeven en kan een andere functie krijgen, zoals voor volkstuinen, stadslandbouw en tiny-bossen.

Eind 2020 zal Lelystad een Uitvoeringsagenda ontwikkelen hoe Lelystad klimaatrobuust ingericht wordt voor 2050.

Landelijk gebied
Karakteristiek is in het buitengebied is de agrarische verkaveling met groene eilanden met erfbeplanting rondom de boerderijen. Er wordt vastgehouden aan de agrarische functie. De openheid van het landschap is een belangrijke kwaliteit waarbij versnippering van agrarische structuren moet worden voorkomen. Het raamwerk van de ecologische verbindingszones wordt versterkt. Bovendien wordt het buitengebied toeristisch en recreatief aantrekkelijk gemaakt voor bewoners van Lelystad.

In het buitengebied zijn nog diverse recreatiegebieden aanwezig met ecologische waarde rondom de stad. Het Knarbos is een kleinschalig bosgebied met diverse boomsoorten op de grootste natuurlijke verhoging in het Flevolandse landschap. Waar in het oorspronkelijke inrichtingsplan van Oostelijk Flevoland het dorp Larsen was gepland, ligt nu het Larserbos. Larsen is er nooit gekomen, maar wel een recreatiebos met vakantiewoningen.
Het Rivierduingebied is een oude rivierbedding die in de ondergrond nog aanwezig is en heeft daardoor een organische structuur. Het bestaat uit overwegend agrarisch gebied met bosjes, houtwallen en lanen. In de ondergrond bevinden zich archeologisch interessante restanten van vroegere bewoning. Het is een van de ‘Provinciale Archeologische en Aardkundige Kerngebieden’.
In het natuurpark Lelystad leven met uitsterven bedreigde diersoorten zoals wisenten, Przewalskipaarden, otters, bevers en Pater Davidsherten. Het is een natuurpark met veel fiets- en voetpaden.

Het landelijk gebied zal ruimte bieden aan grootschalige energieopwekking zoals windenergie, zonneparken en energieopslag onder voorwaarden, zoals dat in het gemeente en provinciaal beleid voor windmolens en zonneparken is bepaald. Het is voor de leefbaarheid van het buitengebied belangrijk dat vrijkomende erven niet verpauperen. Doel is het landelijk gebied te versterken en stedelijke functies tegen te gaan.

Bodem
De bodem is de drager van de fysieke leefomgeving. Naast ruimte om veilig te bouwen en te wonen is ook voor bijvoorbeeld de circulaire economie, energievoorziening, voedselvoorziening, mobiliteit en kennis over de (pre)historie de rol van de ondergrond evident. Bodemdaling, klimaatverandering, verdroging, uitputting en verontreiniging kunnen deze functies bedreigen. Lelystad streeft naar een afgewogen gebruik en behoud van de kwaliteiten van de bodem en ondergrond en zal hiervoor, waar nodig, beleid ontwikkelen.

Lucht- en geluidskwaliteit
Lelystad wil de luchtkwaliteit op het huidige niveau handhaven. In Lelystad is geen sprake van een (dreigende) overschrijding van een omgevingswaarde voor luchtkwaliteit. Om die reden wordt in Lelystad geen

luchtkwaliteitsprogramma opgesteld.

Lelystad wil dat de huidige geluidsbelasting op het huidig niveau blijft gehandhaafd en waar mogelijk verbetert. In de nabije toekomst zal Lelystad een basiskaart van geluid voor de hele stad opnemen als nulmeting voor toekomstige monitoring. Lelystad wil inzetten op het niet laten stijgen van het aantal klachten over geurhinder.

Trillingen
Bij ruimtelijke keuzes voor nieuwbouw dient vroegtijdig rekening gehouden te worden met hinder door spoortrillingen. Dit zal gebeuren door onderzoek, ruimtelijke ordening (bijvoorbeeld het opnemen van een aandachtzone in het Omgevingsplan) en duidelijke communicatie.

Omgevingsveiligheid
Bij inpassing van nieuwe risicovolle activiteiten mag het externe veiligheidsrisico voor de omliggende terreinen niet verslechteren, daar waar sprake is van (geprojecteerde)zeer kwetsbare, kwetsbare of beperkt kwetsbare doelgroepen Concreet vertaalt zich dat naar dat de plaatsgebonden risicocontour (geldende norm 10-6, kans op één op één miljoen) binnen de buitengrenzen van de locatie van de activiteit blijft of dat deze contour valt over percelen waarop geen kwetsbare functies aanwezig op geprojecteerd zijn.

Een veilige omgeving wordt bereikt door in een vroegtijdig stadium van de ontwikkeling aandacht te besteden aan de beoordeling van het beoogde veiligheidsniveau.

Door de Veiligheidsregio Flevoland zijn de volgende kernwaarden vastgesteld:
1. De veilige leefomgeving bepaalt mede de kwaliteit van de leefomgeving
2. Samenwerken aan een veilige leefomgeving
3. De fysiek leefomgeving wordt mede vormgegeven volgens de ontwerpprincipes voor een veilige leefomgeving
    a. Voorkomen of beperken van risico's vergroot de veiligheid
    b. Afstand tot de risico's vergroot de veiligheid
    c. Bouwwerken en omgeving bieden bescherming
    d. Bouwen en gebieden zijn veilig te verlaten
    e. De omgeving maakt snel en effectief optreden van de hulpdiensten mogelijk.
4. Iedereen is bekend met risico's en weet hoe te handelen wanneer dat nodig is.

Concretisering van het doel vindt plaats in het omgevingsplan.

4.5 Mobiliteit & bereikbaarheid in Lelystad

4.5.1 Verleden: DNA van Lelystad

Lelystad werd gepland met gunstige verkeersvoorzieningen, niet alleen te water maar ook over land. De nieuwe provinciehoofdstad Lelystad werd dan ook gezien als kruispunt van hoofdwegen in de zuidwesthoek tussen Flevoland en de Markerwaard. Daarbij werd ook nationale spoor- en weginfrastructuur uitgedacht die zou lopen via de Markerwaard. Flevoland werd ook in het beginstadium van het ontwerp gezien als potentiele vestigingsplaats voor een tweede nationale luchthaven

Lelystad is aangelegd als een rechthoekig raster van dreven met stadshoofdwegen als groene lanen (voorbeeld parkways uit Amerika) en ongelijkvloerse kruisingen voor fietsers en voetgangers. Hiermee werd de functionele scheiding ook op het verkeersvlak doorgetrokken. Het fiets- en wandelnetwerk in Lelystad werd aangelegd in de groene lobben waar stadsdeelverbindende fiets- en wandelpaden bij de hoofdwegovergangen verhoogd zijn aangelegd. Er gold daarmee een strikte scheiding van verkeersgebruikers met dreven voor auto's en een verhoogd fiets- en wandelnetwerk voor fietsers en wandelaars.

De eerste ontwerpen van Lelystad gingen ervan uit dat dit fiets- en voetpadennetwerk aan zou sluiten op de verhoogde fiets en voetpadinfrastructuur van het stadscentrum met de aanliggende voorzieningen en hellingbanen naar begane grond.

De wijken Zuiderzeewijk en Atolwijk werden via centrale ringwegen met woonhoven verbonden.

Inspiratie en lessen uit het verleden

Positionering (regionaal niveau):

- Oorspronkelijk gepland op kruispunt van hoofd- en spoorwegen;
- Vestiging tweede Nationale Luchthaven.

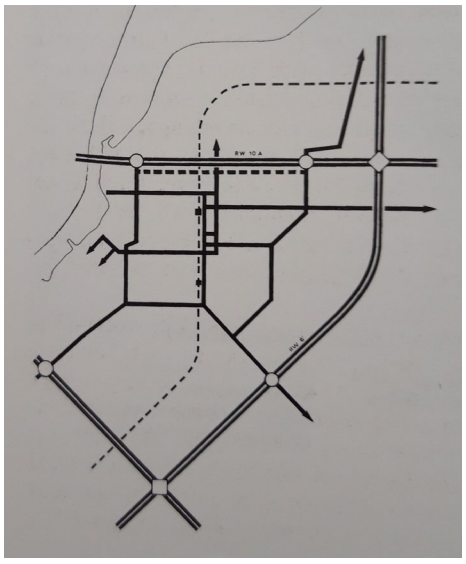
Identiteit (stedelijk niveau):

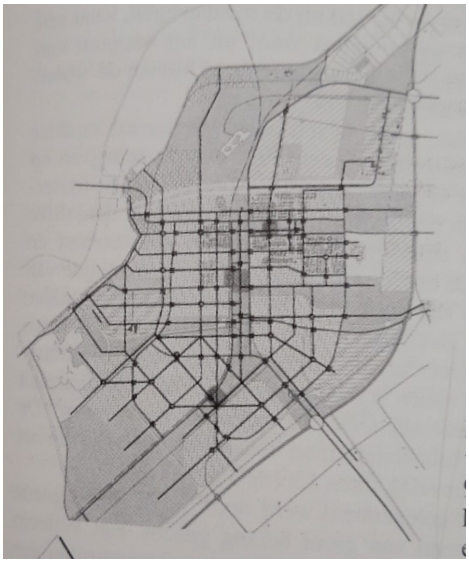
- Rechthoekig grid van dreven als landschappelijke groene dragers met ongelijkvloerse kruisingen van fiets-/ voetgangersnetwerk;
- Fiets- en voetpadnetwerk ligging in groene lobben;
- Stadsdeelverbindende fiets- en voetpaden verhoogd over dreven, aansluitend op bovenniveau van stadscentrum met hellingbanen naar maaiveld.

1960 1980



Een duidelijke scheiding van verkeersstromen.
Bron: Fotocollectie Rijksvoorlichtingsdienst.





Links: geplande autostructuur
Rechts: geplande fietsstructuur
Bron: Rijp (1978) en RIJP (1969)

2000

4.5.2 Heden: Wat gebeurt er in Lelystad? (mobiliteit & bereikbaarheid)

Mobiliteit

Duurzame mobiliteit en het beperken van negatieve gevolgen voor het ecosysteem krijgen steeds meer maatschappelijke aandacht. Zero emmissie is dan ook sterk in ontwikkeling voor alle vervoerswijzen. De vermindering van fijnstof en CO_2-uitstoot door verkeer staat geagendeerd op de politieke agenda. Zo zal het openbaar vervoer vanaf 2021 worden uitgevoerd met elektrisch aangedreven bussen.

Het e-fietsgebruik neemt een hoge vlucht. Ook is er een grote toename van brom- en snorfietsen. Lelystad is zeer geschikt als 'experimentgebied' voor duurzame innovaties van mobiliteit en infrastructuur.

Het aantal (vracht-)auto's dat langs, van, naar en dwars door Lelystad rijdt, blijft jaarlijks toenemen. Ontwikkelingen bij Lelystad Airport (Businesspark) en Flevokust Haven leiden tot meer werkgelegenheid en zal ook leiden tot meer verplaatsingen. E-commerce en het bijbehorende logistiek vervoer zorgen voor hogere verkeersstromen in de wijken.

Positionering en bereikbaarheid

Lelystad ontwikkelt zich van forensenstad naar netwerkstad binnen de Metropoolregio Amsterdam, waarbij Lelystad functioneert als poort naar de Regio Zwolle. De verbeterde connectiviteit door de ontwikkeling van SAAL (weg- en spoorverbinding tussen Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad): o.a. verbreden A6 en realisatie derde snelwegaansluiting (afrit 8) dragen hieraan bij.

Op Lelystad Airport is de verlenging en verbreding van de start- en landingsbaan en nieuwe terminal afgerond. Er vinden ca. 100.000 kleinverkeer vliegbewegingen per jaar plaats. Het openstellen van grootvliegverkeer is uitgesteld naar 2021 en zal gefaseerd van 10.000 naar 45.000 grootvliegverkeersbewegingen groeien.

In en rondom Lelystad wordt momenteel het maritieme netwerk en het goederenvervoer over water versterkt door de komst van Flevokust Haven, Maritieme Servicehaven Urk, versterking binnenhavens Kampen en Meppel, verbreding sluizen Kornwerderzand en door het uitdiepen hoofdvaarroute IJsselmeer.

Recreatie en toerisme zijn van toenemend belang voor Lelystad: de reis is daarmee een belangrijk onderdeel van de beleving.

Toegankelijkheid

Toegang tot mobiliteit en het stimuleren van actieve manieren van transport (fietsen, wandelen) kunnen middelen zijn om eenzaamheid, sociale uitsluiting en overgewicht van Lelystedelingen te verminderen.

Veiligheid
Het aantal verkeersslachtoffers blijft de afgelopen jaren gemiddeld genomen constant. Lelystad onderzoekt momenteel hoe veilige routes van en naar scholen kunnen worden gewaarborgd.

Belangrijkste trends en ontwikkelingen

- Duurzame mobiliteit en het beperken van negatieve gevolgen worden steeds belangrijker;
- Het gebruik van elektrische fietsen, brommers en snorfietsen neemt toe;
- Het aantal (vracht-)auto's dat langs, van, naar en dwars door Lelystad rijdt blijft jaarlijks toenemen;
- Lelystad ontwikkelt zich van forensenstad naar netwerkstad binnen de Metropoolregio Amsterdam;
- Werkzaamheden Lelystad Airport zijn voltooid en klaar voor grootverkeer;
- Het maritieme netwerk voor goederenvervoer over water wordt momenteel versterkt door o.a. de komst van Flevokust Haven.

2020

4.5.3 Strategie voor de toekomst (mobiliteit & bereikbaarheid)

Mobiliteit

Lelystad zet in op een duurzaam mobiliteitssysteem en gebruik van duurzame vervoermiddelen (lopen, fietsen en OV). Lelystad probeert inwoners daarom te 'verleiden' om gebruik te maken van duurzame vormen van transport. De fiets krijgt daarom een prominente rol via snelle routes die het Stadshart, de wijken, de economische kerngebieden en het landschap verbinden. De dreven bieden bijvoorbeeld goede kansen voor de aanleg van een netwerk van snelle fietsroutes.

Het openbaar vervoer ondergaat een schaal- en kwaliteitssprong. Een snelle HOV-verbinding verbindt straks Bataviakwartier-Station Lelystad Centrum-Campus-LAB-Lelystad Airport.

Om een goede en duurzame economische ontwikkeling te waarborgen, zal Lelystad zich inzetten voor de aansluiting van Flevokust Haven per spoor.

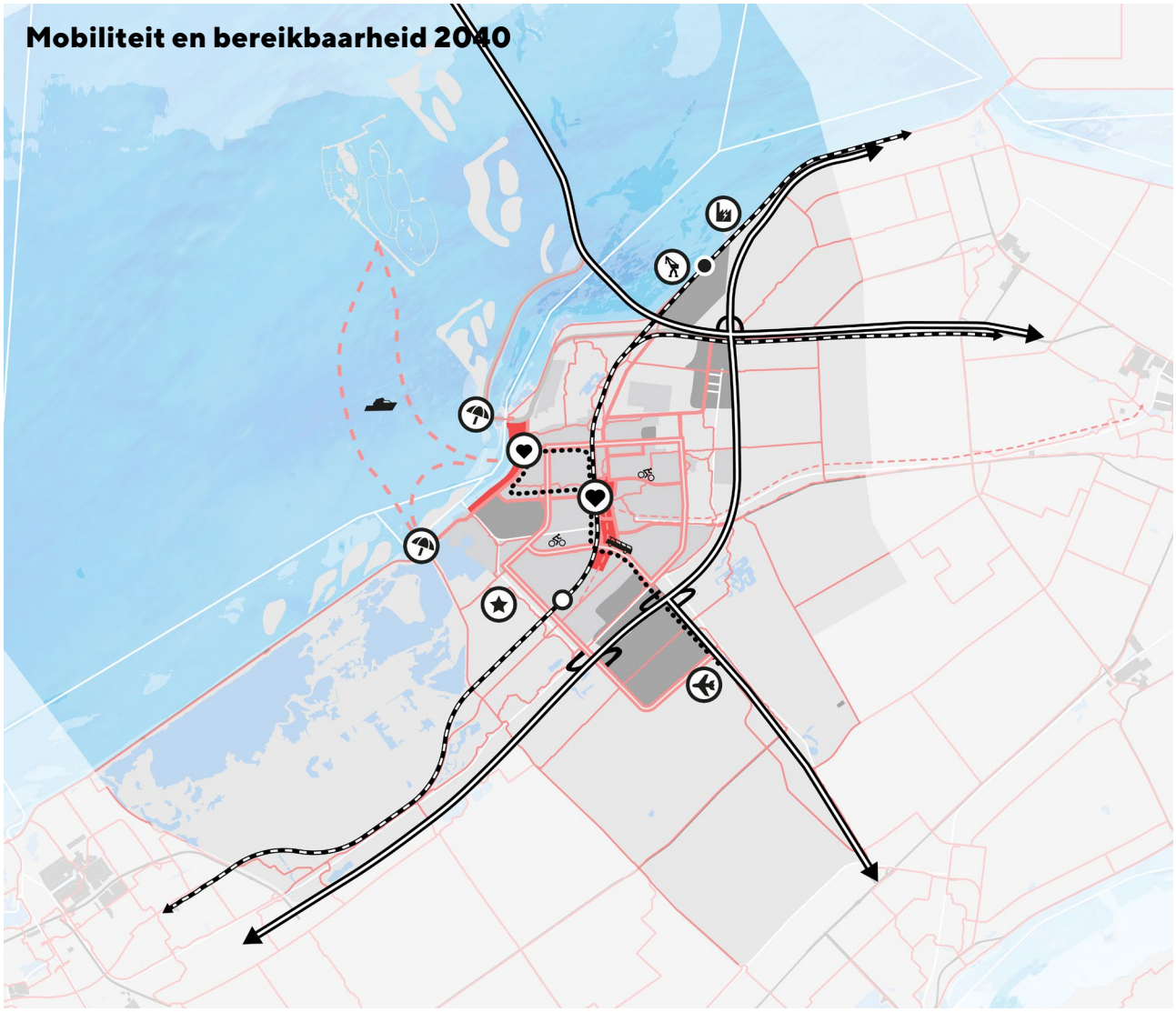
Positionering en bereikbaarheid

Lelystad groeit uit tot een regionale netwerkstad. De infrastructurele netwerken groeien mee. Lelystad zorgt dat de economische kerngebieden makkelijk en snel te bereiken zijn vanuit de Lelystadse woonwijken en het station voor werknemers (met e-bike, fiets, scooter, OV en auto). Lelystad zet in op betere, snellere, frequentere en comfortabele verbindingen naar andere steden in en om de regio. Zo is de inzet een betere OV-verbinding naar Emmeloord en verder naar Groningen (Lelylijn) en metrokwaliteit richting Almere-Amsterdam/ Utrecht. Dit zal binnenstedelijk worden aangevuld met een goede HOV-verbindingen tussen Bataviakwartier-Station Lelystad Centrum-Campus-LAB-Lelystad Airport en verder richting Harderwijk (conform Regionaal OV Toekomstbeeld).

Lelystad zet het opwaarderen en verbeteren van de verbinding Alkmaar-Zwolle N307 ("N23/A23") door de bochtafsnijding in de Baai van Van Eesteren hoog op de agenda. Dit maakt de oost-westverbinding tussen Alkmaar, Zwolle (en richting Duitsland) veiliger, sneller en betrouwbaarder. Ook ontlast het de stad op termijn van doorgaand vrachtverkeer en bevordert het de ontwikkeling van de kustzone. Het zorgt eveneens voor een directere ontsluiting van Flevokust Haven.

Op korte termijn komt er een nieuwe ringweg vanaf aansluiting 9 op de rijksweg A6 naar de westzijde van de stad zodat de druk op de aansluiting 10 verminderd. Lelystad houdt het verplaatsen van de Houtribsluizen op de agenda, mede ook vanwege het omleiden van de N23/A23.

Lelystad Airport heeft de ambitie een schone, veilige, innovatieve en relatief stille luchthaven te zijn. Lelystad Airport ontwikkelt zich tot een regionale luchthaven.



Kaart: Toekomstbeeld mobiliteit & bereikbaarheid in Lelystad 2040 (voor de legenda zie pagina 38)

Hoofdpunten strategie

1. Lelystad zet in op een duurzaam mobiliteitssysteem en gebruik van duurzame vervoermiddelen (lopen, fietsen en OV);
2. Het openbaar vervoer ondergaat een schaal- en kwaliteitssprong met o.a. een HOV-verbidinding tussen Bataviakwartier, Stadshart en Lelystad Airport;
3. Lelystad groeit uit tot een regionale netwerkstad met o.a. inzet op de Lelylijn, spooraansluiting Flevokust Haven, bochtafsnijding N23-A23 en fietsnelwegen;
4. Lelystad Airport ontwikkelt zich tot een regionale luchthaven;
5. Het grid van dreven blijft de basis voor het interne autonetwerk. De structuur blijft in tact, maar de functie kan veranderen door het aanbrengen van een hiërarchie.

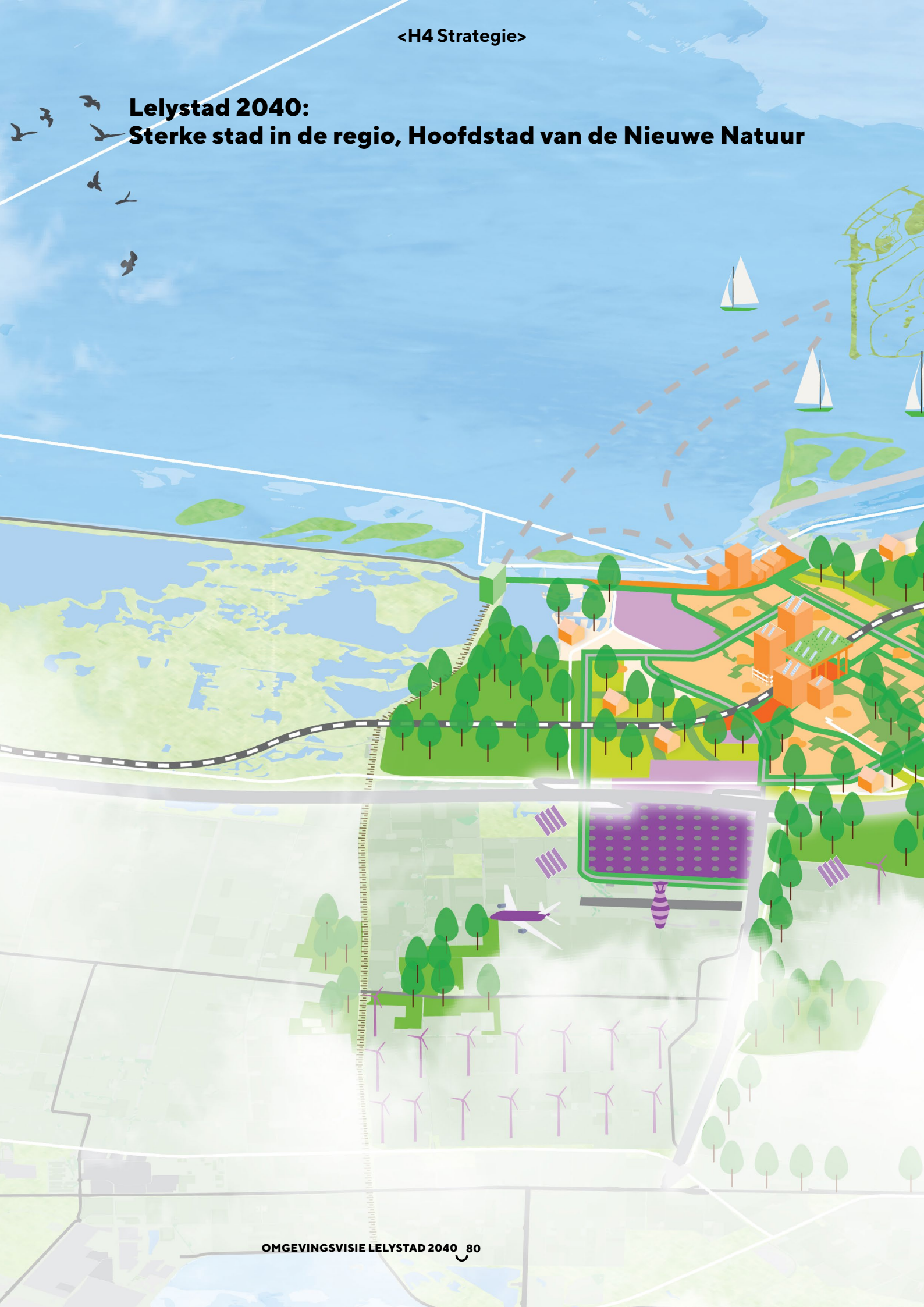
2040

Het grid van dreven blijft de basis voor het interne autonetwerk. Op hoger schaalniveau gaan de A6 en N23/A23 een belangrijke rol spelen. Deze vormen een ring rond de stad met inprikkers die aantakken op de drevenstructuur. De intentie is om verkeer zo lang mogelijk op de omliggende infrastructuur en onnodige doorgaande bewegingen (door de stad) te voorkomen. Het systeem transformeert van een netwerk van dreven dat Lelystad opdeelt en alles gelijkwaardig bereikbaar maakt, naar een systeem met hiërarchie waarbij verkeer zoveel als mogelijk op de omliggende hoofdinfrastructuur en de inprikkers blijft. De dreven zijn structuurbepalend en van cultuurhistorische waarde voor Lelystad. De functie voor autoverkeer kan worden aangepast, zonder de herkenbaarheid te verliezen. In de toekomst zal het groen van de dreven ook een rol kunnen gaan spelen voor klimaatadaptatie (waterberging, hittestress), biodiversiteit en energietransitie.

Nieuwe ontsluitingswegen aan de randen van de stad worden ontworpen als aantrekkelijk vormgegeven 'parkways' die goed zijn ingepast in het landschap ('de nieuwe dreven') en sluiten aan op het bestaande systeem. De verlengde Anthony Fokkerweg, de nieuwe ontsluitingsweg vanaf de A6, is hier een voorbeeld van.

2040

Lelystad 2040:
Sterke stad in de regio, Hoofdstad van de Nieuwe Natuur







Samen werken aan Lelystad van morgen

5.1 Samenwerking

Om van Lelystad een zelfstandige stad te maken, staat de stad voor een uitdagende opgave. Lelystad wil een beweging in gang zetten waarbij iedere inwoner, maatschappelijke organisatie, scholier, mede-overheid, werknemer en ondernemer die dat wil ook mede-eigenaar wordt van deze ambitie. Met deze omgevingsvisie stelt Lelystad een “programma van mogelijkheden” op en geeft hiervoor de ruimtelijke kaders. Lelystad geeft potentiële partners alle ruimte om binnen de gestelde kaders initiatief te nemen, te ontwikkelen, mee te doen en samen met ons te bouwen. Lelystad gaat ook gericht aan de slag met

het bouwen van coalities – waarbij vooral gebruik wordt gemaakt van waar al energie en enthousiasme zit en waar kansen liggen.

Participatiebeleid in ontwikkeling
Participatie is een belangrijke pijler onder de Omgevingswet. Vroegtijdig samenwerken vergroot de kwaliteit van oplossingen en zorgt ervoor dat verschillende perspectieven, kennis en creativiteit op tafel komen. Zo kan participatie zorgen voor meer draagvlak, betere besluiten en besparing van tijd. Participatie is maatwerk. In de wet is een motiveringsplicht opgenomen: het bevoegd gezag geeft bij een besluit aan hoe het de omgeving bij de voorbereiding heeft betrokken en wat het met de resultaten heeft gedaan.

De motiveringsplicht geldt voor de omgevingsvisie, het programma, het omgevingsplan en het projectbesluit. Voor de omgevingsvergunning wordt nog geregeld dat de initiatiefnemer in de aanvraag moet aangeven of – en hoe – er overleg is geweest met belanghebbenden. Dat gebeurt in de omgevingsregeling. Bij het projectbesluit en het omgevingsplan geeft de gemeente in een kennisgeving aan hoe het participatietraject eruit komt te zien.
De gemeenten worden verplicht om hiervoor participatiebeleid vast te stellen. De uitvoering van het participatiebeleid zal vervolgens in een lokale 'participatieverordening' moeten worden geregeld.
In de Gemeentewet zal bijvoorbeeld het 'uitdaagrecht' voor burgers worden geregeld. Als gemeenten de uitvoering van beleid uit handen willen geven aan bewoners, dan moeten ze rekening houden met dat nieuwe kader.

Het participatiebeleid van de gemeente Lelystad is in ontwikkeling en wordt gestoeld op de door de raad vastgestelde leidende principes en de drie kernwaarden die de basis vormen van de visie op de gemeentelijke dienstverlening: "Samen, betrokken en duidelijk". Nadat het participatiebeleid door de gemeenteraad is vastgesteld, zal dat als bijlage worden toegevoegd aan de omgevingsvisie en zal naar deze paragraaf daar worden verwezen. Het bestaande participatiebeleid wordt aangepast aan de eisen van de nieuwe Omgevingswet.

Rol van de gemeente
De gemeente wil opgavegericht werken aan het waarmaken van de ambities. Dat uit zich al in de wijze waarop de gemeente heel scherp de strategie en de doelen bepaalt en de inspanningen daaruit afleidt. De rol van de gemeente zal variëren. Soms vraagt de noodzakelijke systeemsprong een actieve en initiërende rol en gezien de veranderingen in de samenleving zal de gemeente daarnaast steeds vaker een faciliterende en regisserende rol aannemen. Dat betekent luisteren, ruimte bieden en soms andere keuzes maken en richtingen in slaan. Overleg vanuit gelijkwaardigheid en eigen kracht van de partners en de bewoners en niet opereren vanuit macht. Dit vraagt van de gemeentelijke organisatie nieuwe competenties.

Voor de gemeente Lelystad zijn de ambities uit deze omgevingsvisie en de opgaven die daaruit voortkomen leidend. Voor de

interne organisatie is een leidraad opgesteld om de voorstellen aan te laten sluiten op de ambities.
Opgavegericht werken gaat uit van dialoog. De gemeente legt verbindingen en faciliteert de gesprekken met de partners en de bewoners in de stad. Zij worden betrokken bij het bepalen van de opgaven, de strategie, het beleid en de uitvoering. Voor opgavegericht werken is gerichte informatie nodig om gerichte inspanningen te kunnen leveren. Met informatie over trends en ontwikkelingen, stand van zaken van de problematiek, de beschikbare data en de analyses hierover stelt de gemeente in staat te weten te weten of de gemeente de goede dingen doet en of de gemeente de dingen goed doet.

Opgavegericht werken vraagt om heldere keuzes te maken, deze vol te houden en daarmee zekerheden te bieden aan de samenleving en de markt. Binnen deze kaders biedt de gemeente uitnodigende ruimte voor het eigen initiatief uit de samenleving. Deze nieuwe manier van werken vraagt durf om ruimte te geven aan de samenleving. Dat vraagt om een andere invulling van de rol van de gemeentelijke medewerkers. Binnen de gemeentelijke organisatie worden drie kerncompetenties onderscheiden, die uitgewerkt worden in de visie op de gemeentelijke dienstverlening:

- Samen - we werken samen (meedenken, meedoen en meebeslissen, integraal en betrouwbaar)
- Betrokken - we zijn betrokken (mens centraal, verantwoordelijkheid nemen, empathisch)
- Duidelijk - het is duidelijk (makkelijk, begrijpelijk, helder, bereikbaar, consequent).

5.2 Uitvoering

De omgevingsvisie is toekomstgericht en geeft tevens een beeld van de uitvoeringsgerichte programma's die nog zullen volgen om uitvoering te geven aan deze visie.

Verbinding omgevingsvisie met Lelystad Next Level

Elke gemeente moet een omgevingsvisie maken. De omgevingsvisie is één van de verplichte instrumenten van de Omgevingswet. Voor Lelystad is de omgevingsvisie een integrale strategische visie voor de lange termijn ontwikkeling van de stad. Tegelijkertijd met het omgevingsvisie traject loopt ook het Lelystad Next Level traject. Lelystad Next Level is een samenwerking van de Gemeente Lelystad met de provincie Flevoland en het ministerie van BZK om Lelystad te ontwikkelen tot een aantrekkelijke en duurzame stad, die financieel gezond en zelfstandig is. Voor Lelystad Next Level wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld.

Op grond van de informatie vanuit beide trajecten is het Koersdocument 2040 opgesteld. Het Koersdocument 2040 bevat de samenhangende koers - met een scope van 20 jaar - voor de fysieke, sociale en economische ontwikkeling van de stad. Een eenduidig vertrekpunt voor de gemeentelijke organisatie, die de richtinggevende kaders biedt voor de omgevingsvisie en het Uitvoeringsprogramma van Lelystad Next Level. Het Koersdocument

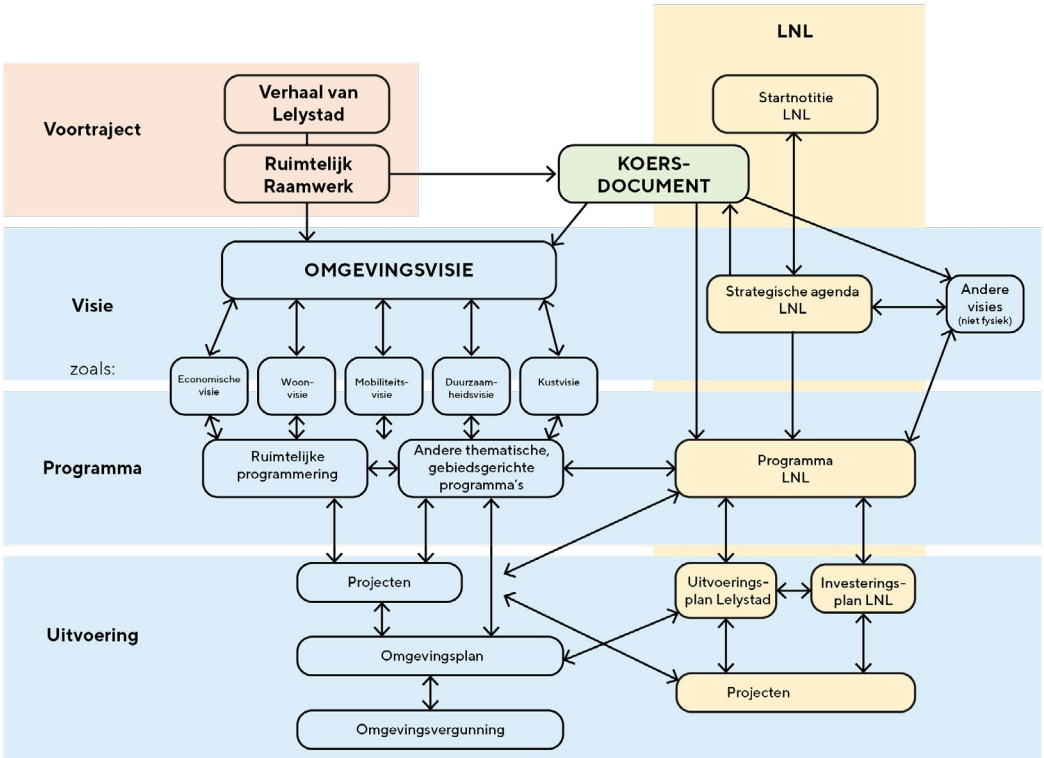
2040 is in januari 2020 vastgesteld door de gemeenteraad.

Voor deze gezamenlijke koers worden in de omgevingsvisie de omgevingscondities uitgewerkt in strategisch gemeentelijk omgevingsbeleid. In andere woorden: de omgevingsvisie biedt voor het Uitvoeringsprogramma van Lelystad Next Level de richtinggevende en integrale kaders voor de fysiek (ruimtelijke) leefomgeving. Deze vertaalslag van omgevingsvisie naar Uitvoeringsprogramma Lelystad Next Level is essentieel voor het vasthouden van de gezamenlijke koers. De omgevingsvisie overkoepelt de strategische beleidsinstrumenten voor de fysieke leefomgeving, zoals het milieubeleidsplan (als onderdeel van de nota duurzaamheid), het strategische deel van het waterplan, de nota klimaatadaptatie, de woonvisie, de mobiliteitsvisie en delen van het natuurbeleidsplan en het gezondheidsbeleid. Daarnaast zal de omgevingsvisie doorvertaald worden naar een ruimtelijke programmering en het Omgevingsplan. De omgevingsvisie dient door de gemeenteraad vastgesteld te worden.

Het Koersdocument biedt het kader voor het uitwerken van visiedocumenten waaronder de omgevingsvisie en uitvoeringsprogramma's zoals het uitvoeringsprogramma Lelystad Next Level. Dit is een programma waarin de gemeente Lelystad samenwerkt met de provincie Flevoland en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De omgevingsvisie biedt het kader voor dat uitvoeringsprogramma voor de fysieke leefomgeving.

Ruimtelijke programmering

De omgevingsvisie wordt vertaald naar een ruimtelijke programmering, waarin de kwalitatieve groei van de stad ruimtelijk wordt geborgd. De ruimtelijke programmering is integraal en maakt de ruimtelijke afweging en onderlinge afstemming voor de woningbouw, de bedrijventerreinen en de voorzie-



ningen, zoals detailhandel, horeca, onderwijs en gezondheidszorg. Deze ruimtelijke programmering wordt opgesteld voor 10 jaar en eens in de 2 jaar - indien nodig - herzien.

Omgevingswet
De inwerkingtreding van de Omgevingswet is nu verwacht op 01-01-2022. In de periode tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal aan de slag worden gegaan met de implementatie van de Omgevingswet en het voorbereiden van het instrumentarium. Tot de inwerkingtreding bereidt de gemeente zich voor op onder andere het in behandeling nemen van de vergunning volgens de nieuwe wet, werken in de digitale omgeving, het vormgeven van participatie, en het monitoren en evalueren van omgevingswaarden.

Omgevingsprogramma
Het programma is een belangrijk kerninstrument dat een rol vervult als verbindend instrument tussen omgevingsvisie en het omgevingsplan. In 2020 wordt kennis opgebouwd over dit kerninstrument. Veel onderdelen van huidige beleidsplannen en gebiedsgerichte/ thematische structuurvisies zijn als een (onderdeel van een) programma onder de Omgevingswet te beschouwen. Het programma is het instrument onder de Omgevingswet om met concrete maatregelen uitvoering te geven aan beleid. Dat kan thematisch of gebiedsgericht.

Omgevingsplan
Het omgevingsplan vervangt straks de huidige bestemmingsplannen en bevat samen met de waterschapsverordening van het waterschap regels voor de fysieke leefomgeving op lokaal niveau. Het omgevingsplan geeft invulling aan de opgaven uit de omgevingsvisie van Lelystad. De gemeentelijke omgevingsvisie bevat de langetermijnvisie op de opgaven waar de gemeente aan wil werken. Bij het opstellen van het omgevingsplan moet de gemeente rekening houden met de uitgangspunten van de Omgevingswet. Ter voorbereiding op de Omgevingswet is voor de Boswijk een pilot omgevingsplan in voorbereiding (een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte). Aan de hand van die ervaringen wordt het Plan van Aanpak opgesteld voor de periode waarin wordt overgegaan van bestemmingsplannen naar één gemeentedekkend omgevingsplan.

Dat opstellen gebeurt stapsgewijs, per buurt of stadsdeel. Uiterlijk in 2028 zal het hele nieuwe omgevingsplan voor Lelystad klaar moeten zijn. Het plan van aanpak hiervoor wordt opgesteld.

Overgang van sectoraal beleid naar integraal Omgevingsbeleid
Naast gebiedsgericht beleid heeft de gemeente ook veel “thematisch beleid”, bijvoorbeeld voor wonen, gezondheid en mobiliteit. Wanneer zulk beleid in de toekomst wordt vernieuwd of aangevuld, neemt de gemeente dat op in de instrumenten van de Omgevingswet (omgevingsvisie, gebiedsuitwerkingen, programma’s en omgevingsplan). Tenminste, voor zo ver dat beleid betrekking heeft op de fysieke leefomgeving.

Agenda ontwikkeling beleid (2020-2024)

- Opstellen Nota Klimaatadaptatie met uitvoeringsagenda
- Opstellen Transitievisie Warmte
- Opstellen Zonneveldvisie
- Meewerken aan RES Flevoland
- Opzetten bodembeleid Lelystad
- Onderzoek geluidsbelasting in Lelystad
- Woonvisie 2021-2030 en woonagenda
- Strategische wijkaanpak (stedelijke vernieuwing)
- Woningbouwprogrammering
- Ruimtelijke programmering
- Opzetten archeologiebeleid
- Vernieuwen GWRP
- Vernieuwen Strategische Agenda Lelystad Next Level
- Beleidsplan Wonen, welzijn, zorg
- Aanpak sociaal domein
- Regionaal kader zorglandschap
- Gemeentelijk monumentenbeleid
- Economische visie
- Horecabeleid
- Accommodatiestrategie verblijfsrecreatie

In de omgevingsvisie staat een integrale benadering van de fysieke leefomgeving centraal. Dat betekent dat de fysieke leefomgeving niet langer gestuurd kan worden op basis van sectorale beleidsplannen. De omgevingsvisie moet dan ook een integraal kader zijn voor de ontwikkeling van de stad. Daarom streeft de gemeente om het sectorale beleid stapsgewijs op te nemen in de integrale instrumenten van de Omgevingswet. Daarbij let de gemeente erop dat beleidskeuzen op het ene terrein geen hinder opleveren voor realisatie van ambities op een ander terrein; zoeken naar manieren waarop ze elkaar kunnen versterken.

5.4. Juridische context

Tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet is de omgevingsvisie een structuurvisie als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening (Wro artikel 2.2). Inwerkingtreding van de Omgevingswet is nu verwacht op 1 januari 2022. De omgevingsvisie zal inhoudelijk daarom nog niet volledig voldoen aan de eisen die gesteld worden aan omgevingsvisies in de nieuwe wet. Wel vormt de omgevingsvisie een goede basis bij de verdere implementatie van de nieuwe Omgevingswet, en staat het credo 'leren door te doen' voor een proces waarin het te verwachten is dat de omgevingsvisie na inwerkingtreding van de Omgevingswet nog aangepast kan worden, om beter aan de sluiten bij het nieuwe instrumentarium van programma's en omgevingsplan.

Deze omgevingsvisie is een visie op hoofdlijnen. Wanneer tot verder planuitwerking van deze ontwikkelingen gekomen wordt, zal er vooraf inzicht moeten zijn over de milieu- en leefomgevingskwaliteiten, welke knelpunten zich voordoen en hoe de nieuwe ontwikkelingen bijdragen aan een goede leefomgevingskwaliteit.

Gemeente Lelystad draagt zorg voor de inspraak en voorbereiding conform afdeling 3.4 Awb. Zo kunnen zienswijzen door elke burger van Lelystad worden ingediend. Door de openbaarmaking van de omgevingsvisie wordt voor de inwoners, bedrijven en organisaties in Lelystad kenbaar wat zij van de gemeente kunnen verwachten.

Documentatieoverzicht

Algemeen

- Startnota Omgevingsvisie Lelystad, 2017
- Het Verhaal van Lelystad: strategische hoofdopgaven, 2018
- Ruimtelijk Verhaal van Lelystad, 2019
- Koersdocument Lelystad, 2040
- Toekomstvisie Lelystad, 2020
- Ruimtelijk Raamwerk Lelystad, 2019
- MRA Agenda 2.0
- Omgevingsvisie FlevolandStraks
- Nationale Omgevingsvisie
- De veranderende geografie van Nederland, opgaven op mesoniveau, Ruimtelijk Economisch Atelier Tordoir, 2015
- Naar een strategie voor middelgrote steden, 2017
- Bevolkingsprognose, 2020
- Verkenningen technologische innovaties in de Leefomgeving, Plan Bureau Leefomgeving, 2015

Wonen & voorzieningen

- Strategisch Meerjarenplan 2020 - 2030, City Marketing Lelystad
- Imago-onderzoek Beeld van Lelystad, 2018
- Kadernota Sociaal Domein 2019 - 2022
- Wijkmonitor, 2015
- Programmaplan Sociaal Domein 2020, onderdeel Wmo
- Concept nota gezondheidsbeleid 2020 – 2024: Samen gezond in Lelystad, 2019
- Stad als gezonde habitat; gezondheidswinst door omgevingsbeleid, 2018
- Woonvisie 2016 – 2020
- Woonbouwprogrammering 2019-2022
- Lelystadse woonwijken de opgaven, 2018
- Woningbouwprogrammering 2019 – 2012: kwalitatief versnellen, 2018
- Startnota Woonvisie 2021-2030
- Welstandsnota, 2015
- Beleidsplan Wonen Welzijn en Zorg,2016
- Lelystadse woonwijken, de opgaven voor de komende jaren, Urhahn, Gemeente en Centrada, 2018
- Visie en handelingsperspectief Stadshart
- Nota gezondheidsbeleid 2020-2024 'Samen Gezond in Lelystad'
- Ruimtelijke envelop Theaterkwartier, Stadshart, Lelystad, 2017

Werken & leren

- Economisch beleid 2011 – 2014
- Luchthavenbesluit
- Lelystad Next Level Economie 2019
- Covenant LBLA/bestaande overeenkomst
- Kantorenvisie Lelystad, 2018
- Structuurvisie Locatiebeleid Lelystad 2013-2025
- Eindrapportage toekomstperspectief winkelcentra Lelystad, 2019
- Notitie detailhandel lelystad in transitie
- Lelystad op weg naar een levendig stadshart, 2015
- Multimodaal knooppunt Lelystad, Amsterdam Logistic Centre East, Twijnstra Gudde, 2016
- Functioneren winkelgebieden Lelystad, 2016
- Eindrapport toekomstperspectief winkelstructuur Lelystad, 2019
- Lichte Actualisatie Structuurplan, 2015
- Actualisatie bestemmingsplannen
- Digitalisering Ruimtelijke Plannen
- MPG 2019/Nota's grond-, prijs-en uitgiftebeleid Lelystad

Groen & omgevingskwaliteit

- Klimaatakkoord
- Kadernota Duurzaamheid, 2015
- De stad als gezonde habitat
- Uitvoeringsplan Duurzaamheid 2017 – 2020
- Warmtevisie Lelystad, 2018
- Kustvisie 2030
- Rapporten belevingswerelden Kust
- Strategisch toeristen plan
- Uitvoeringsprogramma vrijetijdseconomie Lelystad, 2016-2026
- Lelystad Reiswaardig, Lelystad Next Level, 2019
- Startnota Natuurbeheer en - ontwikkeling
- Masterplan Nieuw Land, 2019
- Integraal Veiligheidsplan Lelystad,2018
- Aanwijzingsbesluiten NNN (EHS)
- Opgave Lelystad Klimaatadaptatie, 2050
- Kadernota duurzaamheid
- Uitvoeringsplan duurzaamheid 2017-2020
- Visie parkbeheer Lelystad
- Gemeentelijk Rioleringsplan Lelystad 2016-2021

Mobiliteit & bereikbaarheid

- Mobiliteitsvisie Lelystad, 2020
- Update projectkaart Lelystad Airport

Copyright

Gemeente Lelystad heeft haar best gedaan om de eigenaren van het getoonde materiaal te achterhalen om toestemming te vragen voor online publicatie. Bent u van mening dat een van de foto's inbreuk maakt op enig persoonlijk recht of uw (privacy)belangen schaadt, dan kunt u online contact opnemen met gemeente Lelystad via lelystad.nl.

Teksten en informatie van omgevingsvisie van Lelystad mogen (behalve voor commerciële doeleinden) vrij worden gebruikt, mits voorzien van duidelijke bronvermelding en datum. Het kopiëren of hergebruiken van het beeldmerk van de gemeente, logo's, campagnemateriaal, slogans en/of foto's is verboden. Neem voor toestemming contact op met gemeente Lelystad via lelystad.nl.

Tenzij anders vermeld zijn de foto's in deze omgevingsvisie afkomstig van J. Pluim (Citymarketing Lelystad).

